

Matk Eesti kultuurilukku

Kirjastus Ilo annab peagi välja esindusliku retrospektiivse ülevaate kunagistest ülipopulaarsetest Olev Soansi (1925–1995) infograafilistest Eesti kaartidest. Rohkem kui 70 kaarti sisaldava kaardiseeria looja Olev Soans oleks järgmisel aastal saanud 85-aastaseks. Raamatu koostas Jaan Tamm. Vt lk 3

RAAMAT

EESTI KIRJASTUSTE LIIDU AJALEHT

Nr 8 (43)

22. oktoober 2009

arvamus

Raamatuajakirja tulemine

Eestis ilmub aastas üle viie tuhande raamatu. Kui eelmiste aastate tuhanded ka otsa liita, on pidevalt pakkumisel lugematu arv nimetusi. Raamatu-poodi minnes võtab silme eest värviliseks – ühel ja samal teemal on ilmunud nii palju raamatuid, milline neist mulle kõige paremini sobib? Kui vaid keegi oskaks öelda, kui vaid oleks kusagilt lugeda.

Raamatutest räägitakse raamatu-klubides. Näiteks Apollo raamatu-klubis, mis alati lõppes kurva ühisdõmusega, et raamatutest ja lugemisest on vaja palju rohkem kirjutada. Ei ole ju päris normaalne olukord, kus peaaegu kogu raamatuelu on kolitud üle blogidesse. Ühelt poolt on see muidugi suhteliselt odav, teisalt aga ei ole lugejaid kuigi palju ja pidevalt peab mitme allika vahet tormama. Seeme sai mulda – ajakirja on vaja. Sellist päris raamatuajakirja, kus ei räägita mitte ainult kirjandusest, vaid ka koduraamatutest ja kokaraamatutest ja loodusraamatutest, ja mis raamatud meil kõik veel olemas on.

Nii sai alguse Lugu – Eesti esimene raamatuajakiri. Ellu kutsutud selleks, et täita suurt musta auku raamatu kirjastaja ja ostja vahel. Ajakirjas saavad olema intervjuud kirjanike, tõlkijate, toimetajate, igasuguste raamatuinimestega, sealt saab lugeda põhjalikke ülevaateid kas ühe kirjaniku loomingust või mõne piirkonna kirjandusest, ilmuvad toimetuse arvates parimatest parimate raamatute arvustused ja hulganisti raamatututvustusi.

Lugu võiks saada kõigi raamatukogutöötajate ja kirjandusõpetajate igapäevaseks abimeheks. Ent kindlasti ei tule juttu ainult ilukirjandusest. Kaugel sellest! Esimeses numbris näiteks kõneleme sellest, milleks on vaja sõjaraamatuid, ja sellest, millised raamatud aitavad koju kaunimaid värve tuua. Tutvustame raamatuid, kus antakse nõu, kuidas toiduga tervislikku tasakaalu saavutada. Ka laste- ja noorteraamatutel on oma leheküljed. Seekord proovitakse terve rida toredaid raamatuid laste peal järele ja noorteraamatutest kirjutavad noored ise. Me ei keskendu eestimaisele, aga eelistame eestimaist.

Raamatuajakiri Lugu hakkab koostööd Apollo Raamatutega ilmuma neli korda aastas. Esimene number ilmub juba 5. novembril ja see on kõigile ettetellijatele

tasuta. Info ja tellimine

www.apollo.ee.

KÄTLIN
KALDMAA,
ajakirja Lugu
peatoimetaja

Koolibri kirjastus sai kuldse auhinna

MAIRE TÄNNA
Koolibri turundusjuht

Kõikide kirjastuste iga-aastane suursündmus – sel aastal 14.-18. oktoobrini toimunud Frankfurdi raamatumess – algas paljude kirjastuste jaoks juba päev varem. Nimelt toimus EEPG (*European Educational Publishers Group*) aastakoosolek. Eestit esindab selles organisatsioonis kirjastus Koolibri, kes on EEPG liige juba aastast 1996.

Lisaks aastaaruandele ja järgmise aasta tegevusplaanide arutamisele oli ürituse lõpus ka üks pidulik sündmus – nimelt kuulutati välja eelmise aasta parimad EEPG raamatud. Esimeses ehk väiksemate laste õppekirjanduse kategoorias sai sel aastal esimese koha ja sellega kaasneva auhinna Koolibri kirjastuse kunsti- ja tööõpetuse õppematerjal „Käsitöötuba 2”.

Ideerohke raamat algkooliõpetajale

Raamat, mille autor on Tiit Kivirähk, põhineb Loo keskkooli 2. klassi laste koolitundides valmistatud töödel. Raamat on mõeldud eeskätt algklassiõpetajatele uute ideede saamiseks ja abistavaks materjaliks kunsti- ja tööõpetuse tundide läbiviimisel, aga ka kõigile neile, kes õpetavad lapsi joonistama, maalima või meisterdama.

Tööd on jaotatud nelja peatükki: Paberitööd, Tööd gvaššvärvide, õlipastelide, akvarellide ja viltpliatsitega, Voolimine ja meisterdamine ja Voltimine. Raamat sisaldab selgitavaid tekste, näidiseid, jooniseid ning näpunäiteid materjalide ja värvide kasutamiseks. Iga töö juures on selleks vajalikke töövahendite loetelu ning selgitused, mida ja kuidas teha.

Raamatu autor on rõhutanud, et kõikide tööde tegemisel on kasutatud lihtsaid, kõigile hõlpsasti kättesaadavaid materjale – värvilist paberit, gvaššvärve, õlipastelle, plastiliini, looduslike materjale jmt. Tiit Kivirähk on oma raamatutesse – nimelt on varem ilmunud ka „Käsitöötuba 1”, peagi tuleb trükist „Käsitöötuba 3” – kirja pannud nii oma värsked ideid kui ka unustatud vana, millest on abi laste loovuse arendamisel.

Sarnased probleemid ühendavad

EEPG kui Euroopa õpikurajastusi ühendav organisatsioon võtab kokku

Koolibri juhtivtoimetaja Mart Kalamees koos kuldse diplomiga.

FOTO MELITA DAS GUPTA

õppekirjanduse väljaandjad põhimõttel, et iga riik on esindatud vaid ühe kirjastusega. Hetkel on liikmeskirjastusi 24, seega on esindatud 24 Euroopa riiki. Õpikurajastusi ühendavad küllaltki sarnased probleemid, millest rääkimiseks on loodud kord aastas toimuvad nn teemakoosolekud. Populaarsemdest neist on turunduse, loodusainete, võõrkeelte, ajaloo ja algõpetuse koosolekud. Koosolekute korraldajaks on kirjastuse kordamööda, mis omakorda annab võimaluse tutvuda Euroopa lähemalt õpikurajastuste töökorraldusega.

Eelpoolnimetatud raamatuvõistlust on korraldatud juba üheksa korda, selle aja jooksul on võistluse reeglid ka veidike muutunud. Eelmisel aastal saatsid kirjastused oma võistlevad raamatud kõikidesse kirjastusesse hindamiseks-vaatamiseks, mis on muu hulgas ka väga arendav ja uusi ideid pakkuv kogemus. Iga kirjastus võis võistlus-

tulle saata kaks raamatut – üks kuni 12-aastaste laste ja teine vanemate laste kategoorias. Kirjastuste hinnangud liidetakse ja vastavalt saadud punktide summale selgitatakse välja kummagi kategooria kolm parimat.

Eesmärk on innustada

Alates sellest aastast on EEPG parima raamatu võistlus muutumas – nimelt on see nüüdsest avatud kõigile Euroopa õpikurajastustele, ka neile, kes pole organisatsiooni liikmed. Raamatute hindamiseks tuleb kokku õppekirjanduse ekspertidest koosnev kümneliikmeline žürii; lisaks EEPG-le on võistluse korraldamisega seotud ka Frankfurdi Raamatumess ja IARTEM, mis loodetavasti lisab veelgi tõsidust ja kaalu üritusele, mille eesmärgiks on alati olnud ja on ka tulevikus innustada kirjastusi panustama õppekirjanduse kvaliteeti.

uudised

Ülevaade Eesti väikesaartest

Kirjastus Koolibri annab peagi välja raamatu, mis keskendub väikesaartele, mis on kunagi olnud asustatud või kus on püsiasustus ka tänapäeval. Tutvustamist leiavad Soome lahesaared (Vaindloo, Mohni, Prangli jt), Lääne-Eesti väikesaared (nt Harilaid, Vohilaid, Höralaid, Vilsandi) ning Liivi lahesaared. Lisaks ülevaatele saare loodusest, avastusloost ja huviväärstest leiab raamatust andmed haldusliku ja looduskaitse kuuluvuse, pindala, asustuse ja kauguse kohta.

Lasteraamat Raivo Järvilt

Raamatukunstnik, saatejuht ja poliitik Raivo Järvi sulest ilmus lasteraamat „Helmeri võlupall”. See on autori esimene raamat, millele ta on nii teksti kirjutanud kui ka pildid joonistanud. „Helmeri võlupall” viib lugeja senitundmatule Hellamaale. Peale peategelase, papa Helmeri, on loos üllatav-põnevaid tegelasi, näiteks kuuejalgne koer Heints, vaikiv hiiglane Herolamo, lendlohe Heimar ja teised. Raamatu andis välja TEA Kirjastus ning see on „TEA lasteraamatute varalaeka” sarja 51. raamat.

Aasta kokaraamatu valimine

Sel aastal valitakse välja juba viiendat korda Toidumessi raames aasta kokaraamat. Võistluse eesmärgiks on tutvustada aasta jooksul ilmunud kokandusteemalist kirjandust, toetada eestikeelse kokanduslase kirjanduse ilmutist ja tunnustada parimaid autoreid ning kirjastusi. Võistluse tulemused avalikustatakse 4. novembril Eesti Näituste messikeskuses, Toidumessi avapäeval.

Raamat24.ee uuenes

Septembrist on Ajakirjade Kirjastuse internetipoel Raamat24.ee uus ülesehitus ja uuenenud kujundus. Ostjale tähendavad muudatused eelkõige kasvanud turvalisust, senisest mugavamam ja lihtsamat ostmist ning mitmekesisemaid võimalusi raamatute leidmiseks ja valimiseks.

RAAMAT

Väljaandja Eesti Kirjastuste Liit
© EKL 2009

Entsüklopeedia uudised

TEA e-Entsüklopeedia avaleht saab oktoobri lõpus uue ja atraktiivse näo: seal hakatakse tutvustama e-Entsüklopeedias sisalduvaid uusimaid materjale, eeskätt heli- ja videolõike ning slaidiprogramme, aga ka uusi artikleid.

Samuti avame uue mooduli: keemiliste elementide interaktiivse tabeli, kust saab näha kõikide keemiliste elementide tähtsamaid omadusi (aatommass, suhteline elektronegatiivsus jpm) ning neid erinevate kuuluvuste järgi liigitada (metallid, mittemetallid, poolmetallid jne).

Igalt elemendilt saab liikuda ka seda põhjalikumalt kirjeldavale artiklile nipea, kui vastav artikkel on e-Entsüklopeedias avaldatud.

Ettetellimisel

Perenaise taskukäsiraamat

512 lk

kõva köide

Käepärases taskuformaadis käsiraamat nii noorele algajale kui ka kogenumale perenaisele-peremehele. Käsitleb kodumajapidamise olulisi külgi alates ruumide, rõivaste, ehte jne korrashoiust, lemmikloomade ja koduaia hooldamisest kuni perekonnale tähtsate sündmuste tähistamise ja etiketini. Sisaldab nõuandeid pere eelarve koostamiseks ja kontrolli all

hoidmiseks, kodu turvaliseks muutmiseks, pereliikmete tervise eest hoolitsemiseks, olulisemaid esmaabivõtteid ning suure valiku lihtsaid toiduretsepte. Asjakohased illustratsioonid, värvikoodiga eristuvad peatükid ning põhjalik aineregister muudavad käsiraamatu kasutamise mugavaks ning aitavad vajaliku nõuande kiiresti üles leida. Parimate erialaspetsialistide koostatud teos on järjeks varem ilmunud ülmenekale teatmeteosele „Suur perenaise käsiraamat“. Soodushinnaga ettetellimine kestab kuni 31. oktoobrini.

Ilmunud

Eakate terviseentsüklopeedia

176 lk

kõva köide

Ühtaegu üksikasjalik ja ülevaatlik teatmetos on väärt käsiraamat igasse peresse ning praktiline lisamaterjal perearstidele ja meditsiiniõppuritele. „Eakate terviseentsüklopeedia“ käsitleb põhjalikult mitmesuguseid olulisi teemasid, näiteks menopausi, luude hõrenemist, angiini, infarkti, südamehaiguseid, dementsust, insulti kui eakamate inimeste kõige sagedasemat invaliidususe põhjust, eesnäärmevähi, katarakti ja glaukoomiat ning muid eakatele iseloomulikke vaevusi. Eraldi peatükk on pühendatud sellele, kuidas kõrges eas treenida ning heas kehalises vormis püsida. Huvipakkuva teema või otsitud lõigu leidmise lihtsustamiseks on raamatu lõppu lisatud põhjalik register.

Toidud, joogid ja serverimine

H.L. Cracknell,

G. Nobis

504 lk

pehme köide

Rahvusvaheliselt tuntud toitlustusspetsialistide kirjutatud käsiraamat on asendamatu abivahend restoranijuhile, kokale, kelnerile, baarmenile ning huvitav teabeallikas nõudlikule kliendile. Raamat käsitleb toitude ja jookide kokkusobivust, lauakatmist ja roogade serverimist ning rahvaste toitumistavasid. Lisaks sisaldab raamat restorani- ja joogiterminite seletavat sõnastikku ning terminite võrdlevat sõnastikku kuues keeles, ülevaadet kuulsate inimeste järgi nime saanud toitudest ning palju asjakohaseid jooniseid, tabeleid ja skeeme.

Kas TEAte?

TEA koolisõnastike sarjas on ilmunud üheksa raamatut. Iga sõnastikuga on kaasas ka CD-ROM.

Mis raamat ilmub koolisõnastike sarja kümnenda raamatuna?

- 1) Eesti-prantsuse koolisõnastik
- 2) Eesti-vene koolisõnastik
- 3) Saksa-eesti koolisõnastik

Valige õige vastusevariant ja saatke see

TEA Kirjastusse meiliga raamat@tea.ee või postiga: Liivalaia 28, Tallinn 10118. Õigesti vastanute vahel loositakse välja kolm TEA koolisõnastikku koos CD-ROMiga.

Õige vastus septembrikuu küsimusele: „Virtuaalne maailm“ sisaldab viit õpperännakute peatükki.

Kokakunst algab lihtsatest asjadest

Intervjuerinud RIINA LÖHMUS

Äsjailmunud „Kokakunsti käsiraamat“ väidab tagakaanel veidi väljakutsuvalt, et selle raamatu järgi õpite te toitu valmistama nagu meisterkokk ning tõstate oma igapäevase toiduvalmistamise tipprestorani tasemele. Selleks, et kinnitust saada, kas käsiraamat selle lubaduse tõepoolest ka teoks teeb, palusime raamatut uurida ja hinnata tuntud headuses meisterkokk Toomas Läätsil, kes lisaks aukartustäratavale kogemusele tippköökides võib teisipäeva hommikuti vaatajate südameid ETV Terevisiooni kokana.

Toomas Lääts: Raamat on selge ja kompaktne ning vastab igati pealkirjale „Kokakunsti käsiraamat“. Kokakunst saab alguse toorainest, seda ütleb nii raamat kui iga endast lugupidav kokk. Võib kohe küsida, et kuidas me selle hea tooraine ära tunneme. Ometigi me tunneme, need, kelle kokkamise vastu vähegi huvi on. Oleme isegi aeg-ajalt nõus tooraine eest rohkem maksma, sest asi on seda väärt. Samuti on meeldiv, et raamatus on põhjalikult räägitud tooraine õigest töötlemisest. On ju kuldne reegel, et mida kvaliteetsem tooraine, seda vähem vajab see töötlemist.

Raamat käsitleb toidu valmistamise töövoorte kõikide toiduainetegruppide kohta ning menüüd suppidest magustoitideni.

Millele teie arvates asjaarmastajad proffidega võrreldes vähem tähelepanu pööravad ning kuidas kõnealune raamat võiks seda rõhuasetust muuta?

Rõhutatult on raamatus ära mainitud täiusliku puljongi tähtsus kastmetele ja supide valmistamisel ning lisatud ka vastavad retseptid ja õpetused. Samuti on raamatus aukohal kastmed. Olen sellega 100% päri. Hea kaste on roa juures niisama oluline „akssuuaar“ kui daami ridikül Aldo Järvoos suurepärase õhtukleidi juures näiteks Peterburi Maria teatrit külastades. Nii tähtis on kaste!

Kas „Kokakunsti käsiraamatut“ sirvides tuli ka midagi tuttavat ette?

Kord telesaates kergitas Toomas Lääts saladusloori viisilt, kuidas ta oma köögimeeskonda kokkasid valib. Ta palub neil proovitööks kartuliputru valmistada – selle järgi olevat kohe kõik selge. Imeline kokakunsti algab kõige lihtsamast. Selle eest seisab ka „Kokakunsti käsiraamat“.

Vaatasin mõnda retsepti põhjalikumalt ning võin öelda, et nii biskviitina kui ka saia retseptid raamatus olid väga liigilähedased sellele, kuidas mina ise neid valmistan. Toorainete hulgas – jahud, õlid, võid – on igal kokal omad lemmikud, siin võib alati olla erinevusi.

Mis teie arvates raamatust puudu jäi?

Eesti suvi ja sügis pakuvad kõike head ühtmoodi nii kodukokale kui ka profiile tipprestoranist. Maailma kõige parem kartul kasvab Eestis, samuti marjad ja seemned, õunad ja ploomid, silk ja siikala. See ei ole poos, see on aus tõsiasi. Tooraine päritolu olulisus on raamatus minu meelest kajastamata jäänud, aga see oli ka ainus puuduv teema, mis silma jäi.

Kas käsiraamatu abiga võib teie arvates igast asjaarmastajast meisterkokk saada?

Toidutegemine on üks ääretult mõnus tegevus, kus kõige olulisem on siiski südame kutse. Kui tahan, praen kartuleid sibulaga, kui tahan, alustan juba eelmisel õhtul beseede valmistamisega, et järgmiseks päevaks külalistele

Pavlovat pakkuda. „Kokakunsti käsiraamat“ on sel puhul igati toeks.

Mida aga teie peakoka ametis lisaks kokakunstile vajate?

Üsna hiljuti asusin tööle Tartu Ülikooli väärivate traditsioonidega kohviku peakokana. Et peakoka ametis loomunguliselt ja emotsionaalselt ellu jääda, pean kõige olulisemaks inimesi, kellega tekib kontakt ja usaldus, kes mõtleavad minuga koos ja kaasa. See on edu alus – üks kõigi ja kõik ühe eest. See on üks põhilisi tingimusi, et luua väga head ja stabiilset kööki. Rütim ja distsipliin, siis on kõik võimalik.

Kokakunsti käsiraamat. Õigesti töötõtted toidu valmistamisel

Joanna Farrow
256 lk, kõva köide

Teejuht toiduainete maailmas

HELLE-MAI ARRO

Raamatu lehtedel laiutav rikkalik valik kokaraamatuid on äärmiselt inspireeriv. Kui teil on õnnestunud mõni neist välja valida, koju tuua, läbi lehitada ning endale meelepärane õhtusöögitõtted leida, võib juhtuda, et nii mõnigi toiduaine, mida hõrgu roa valmistamiseks vaja läheks, paneb teid arusaamatult kulme kergitama. Mis see on? Millist valida? Kuidas seda säilitada? Tervislikust toitumisest hoolijale pole lõppeks ebaoluline ka küsimus – milliseid toitaineid see sisaldab? Ja kui palju selles veel kaloreid võib olla?

Kõigile neile küsimustele annab vastused mõnuses väikeses formaadis „Maailma toiduainete taskuentsüklopeedia“, mis mahub kenasti lauanurga-

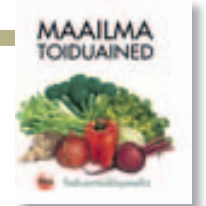
le, on mugav lehitada ja tänu heale ülesehitusele võimaldab otsitavat kiiresti leida. Raamat on jagatud kaheksa peatükiks, mis annavad põhjaliku ülevaate toiduainetest, mida, nagu pealkirigi ütleb, erinevates maailma köökides kasutatakse. Loomulikult pole unustatud ka meie toidulaual igapäevast leiduvat.

Eriliselt väärtuslikuks teevad raamatu lihtsate ja lühikesed õpetused. Iga peatüki algusest leiab sissejuhatus, kus tutvustatakse lühidalt käsitletavat toiduainet, antakse nõu, kuidas seda osta ja säilitada, ette valmistada ning toiduks kasutada. Väga informatiivne on ka iga toiduaine juures toodud toiteväärtuse tabel, mis näitab, kui palju konkreetne toiduaine 100 grammi kohta valke, rasvu, süsivesikuid, vett, kolesterooli ja toiduenergiat sisaldab.

Lisaks on välja toodud vitamiinid ja mineraalid, mis käsitletavas toiduaines leiduvad ning eraldi tähelepanu pööratud kasulikele omadustele. Nii saate teada, mida süüa näiteks organismi mineraalainevaru suurendamiseks, seedimise soodustamiseks või isu tõstmiseks. „Maailma toiduainete entsüklopeedia“ on hea teejuht neile, kes armastavad süüa ja tahavad seda teha teadlikult ning hästi.

Maailma toiduained. Taskuentsüklopeedia

616 lk
kõva köide

Usaldusväärne minevik

ÜLO TUULIK
raamatu eessõnast

Kuldsarve lahe äärest Vladivostoki juures kuni Kõpu majakani Hiiemaal ulatus idast läände hülgaslik maismaalharmakas, asustatud sadades keeltes rääkivate eri rahvaste ja rahvustega, liigendatud erinevate ajavöönditega, lõhutud mäestikest ja tundratest, niisutatud suurte laevatatavate jõgedega, aga valitsetud ja hallatud üheainsama üldkohustusliku mõttesüsteemi ja üheainsama majandusmudeli-ga, mõlemad ajapikku pühiks ja puutumatuiks kivinenud kui usudogmad.

See suur punane kontinent, omalaadne maismaaookean, kandis nime Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liit ja seda hoidis – vähem või rohkem varjatult – koos imperiaalbolševistlik venekeelne käsusüsteem, mõnikord ka marksistlik-leninlikuks poliitfilosoofiaks kutsutud, ning marksistlik majandusmudel, jäik oma vaidlematus ainuõigeks kuulutatutes.

Riikliku repressiivaparaadi toimimisest

Et nii ühiskondliku mõtte kui ka majandusmudeli ainuvõimalikku vormi ja sisu kaitsta, lõi bolševistlik režiim oma sünniaastast alates tõhusalt ja halastamatult toimiva riikliku repressiivaparaadi, mille toimimise kogu laiahaardelisuse ja koleduse lõpuks maailmale vahendas isikliku GULAGi-kogemusega Aleksandr Solženitsõn.

Seda süsteemi üritati muuta „inimnäoliseks“, süsteemi sees toimusid isegi rahvaesinduse ehk ülemnõukogu valimised ning tegutses pro forma ametiühing, kuid ainumalt kommunistliku partei kõrgeim võimalik otsustus, kellele usaldada butafoorselt näilik rahvaesindamine. Partei ei kõhelnud – ilma vähimagi eetilise ebamugavusega – üle kogu hiigelma loosungite keeles teavitamast, et just tema ongi meie ajastu au, mõistus ja südametunnistus.

Nõukogude impeerium vajas kokku augustiputšiga 1991. Kõik juhtus praktiliselt üleöö, vereta ja vägivaljata. Miski ei meenutanud tragöödiat. Suur

1980. aastate lõpul nimetati Eestit Nõukogude Liidus välja kuulutatud perestroika laboratooriumiks. Seetõttu võib käesolevat raamatut nimetada ühe laborandi märkmeteks.

FOTO: TÕNU PALTS

hoone oli maatasa varisenud, kedagi – näiliselt – varemte alla jätmata. Ootamatus ja uskumatus vabaduses valitsesid üheaegselt eufooria ja nõutus ja enekõike oskamatuslik rakendada sootuks teistsuguseid poliitilisi-majanduslikke arusaamu.

Impeeriumi kokkuvarisemine ja selle analüüs

Impeerium varises kokku omaenda ületamatute, juba väljakannatamatute sisemiste vastuolude tagajärjel. Impeerium varises kokku rahva kannatuse lõplikul katkemisel ning lõplikul tüdimisel valesst, mida oli esitatud ainuõena. Tuleviku nimel ja saatustlike vigade

vältimise nimel tuleb analüüsida iga katastroofi. Just seetõttu üritataksegi esmaesimesena leida kõigi hukkunud õhulaevade nn mustad kastid, mis pihivad objektiivset tõde. Ning tänase päevani välja dešifreeritakse ka kõrget lendu ihanud Nõukogude Sotsialistlike Vabariikide Liidu erinevate riiklike ja direktiivorganite musti kaste.

See on, lugupeetud lugeja, Sinu käes oleva Juhan Sillaste raamatu eesmärk. Soomlaste elutarkus ütleb, et kui suur puu on langenud, siis oksaraiujaid pole vaja kutsuda – need on ise sedamaid kohal! Kui terasemalt-püsivamalt jälgida nüüdseks juba nõnda pikalt oma kosutatavat iseseisvust nautiva Eesti Va-

bariigi uusima ajaloo kirjapanekuid, siis suure langenud nõukogude-puu oksaraiujate armaada on ehk ülearugi agar, teinegi kord mitte objektiivse tõe nimel, vaid isiklikust inimlikust nõrkusest, edevusest, võimetusest toimunud adekvaatselt mõista jne, aga andestagem see nõnda inimlik ajaloo osalemise tahe. On vaid kahju, kui okste ohutu laasimine aetakse segi võimsa tüve saagimisega ...

Teadusdoktor Juhan Sillaste kirjutatu ei ole sündinud autori edevusest ega riigikukutaja looberitest unistamisest. See on oma ala laialt ja põhjalikult tundva endise nõukogude tippspetsialisti tasakaalukas ja rahulik analüüs sellest, kuidas tohutu tšinovnikute armee, kartes isiklike privileegide ohtusattumist, jätkas visalt ja ummismeeli vihma eest varjava katuse pakkumist suurele riigihoonel, mille mädanenud alusplangid enam kanda ei tahtnud.

Kõmu- ja sensatsioonivaba tekst

Kellel on kannatlikku meelt end sisse lugeda sellesse soliidset kõmu- ja sensatsioonivabasse teksti, sellesse pisut monotoonseltki mõjuvasse pihitusse, see tõdeb, kui püsitorjuv mis tahes uuenduste vastu oli suure sotsialistliku riigi majandussüsteemi ring- ja umbkaitse; kellel on huvi lugeda täpset diagnoosi kogu nõukogude ühiskonna kõigi kapitaalsemale haigusele – majanduse armetu jalgujäämine 20. sajandi progressile – see saab tasutud uute ja usaldatavate teadmistega lähiminekust, kirja pandud teadlase põhjalikkusega ning riigimeheliku mõtlemisega, isikliku elukogemuse usutava ehedusega.

Mineviku mustad kastid. Perestroika laborandi mälestusi
Juhan Sillaste
208 lk
kõva köide

Elufilosoofia, mis areneb koos meiega

SIRET JA JANNO SEEDER
raamatu eessõnast

Mida küsitakse *feng shui* konsultandilt? Eelkõige armastust ja raha. Ühel mu kliendil oli hädaolukord, sest armastus oli otsakorral ja kaubanduses polnud mandariiniparte parajasti müügil. Tõesti! Kas te tõepoolest arvate, et pannes metallraha rahatsooni, koputab raha homme teie kodu uksele. *Feng shui* on rohkem kui mäng detailidega – see on elufilosoofia, mis kasvab ja areneb koos meiega, läbib elutee (*tao*) kõik valdkonnad.

Sellest filosoofiast on välja kasvanud *bagua* kaheksa tsooni teooria, mida erinevad koolkonnad väikeste erinevustega ka kirjeldavad. Iidne tarkus õpetab: me ei saa midagi ega kedagi muuta, kui me iseennast ei muuda. „Õppimine“ ehk enesearendamise tulemusena saab meie teele uusi huvitavaid inimesi ja võib-olla just teile määratud inimene. Mandariinipartide asetamine suhete

Uue raamatusarja autorid Siret ja Janno Seeder.

FOTO: PÄIVI PALTS

tsooni on küll ilus mäng, kuid enese teadvustamiseta pelgalt efektne, ent imejõuta kodu kaunistamine.

Eeltöö ja eelteadmised on möödapääsmatud igal pool ja seda ka *feng shui*'s. Eeltöö *feng shui*'s? See tähendab kodu yin- ja yang-energia tasakaalustamist, kolme energia (füüsilise, psüühilise ja spirituaalse) loomist oma kodus, nelja elemendi – kalju, künkad, tasane maa ja vesi – olemasolu ruumis ning viie stiilia – Maa, Metall, Vesi, Puu, Tuli – harmooniat meie ümber ja meie sees.

Kui kodu on tasakaalus ja harmoonias, siis on ka inimene tasakaalus. Kui inimene nüüd tõepoolest soovib ja tahab, võib ta anda oma eluteele jõudu ja energiat juurde, aktiveerides ja harmoneerides *bagua* energiakaarti iseendas ja oma kodus või tööl või suhetes. Siinkohal üks soovitus: *feng shui*'d ei ole mõtet teha moe pärast, vaid ainult siis, kui tunnete sisemist vajadust muuta oma elu, saada uut energiat ja saavutada uusi kauakestavaid tulemusi. Kui teisendas, teie ümber ja teie kodus on kõik korras, siis see ongi hea *feng shui*.

„*Feng shui* ja *bagua*. Meie elustrateegiate loomine“ on sissejuhatus *ba-*

gua kaheksa tsooni teooriasse ja kirjeldab teooria üldisi printsiipe. Järgmise paari aasta jooksul ilmuvad kõik *bagua* tsoonid eraldi raamatutena, kus tulevad käsitlemisele sellised eluvaldkonnad nagu karjääri ja õigete valikute tsoon; suhete, sõpruse ja armastuse tsoon; perekond, sugupuud ja kõik varemolnud ehk mineviku tsoon; raha, rikkuse ja rahulolu tsoon; abistajate, õpetajate ja reiside tsoon; laste, loovuse ja tuleviku tsoon; teadmiste ja töö iseendaga tsoon ning kuulsuse, maine ja hea nime tsoon.

Feng shui ja bagua. Meie elustrateegiate loomine
Janno ja Siret Seeder
184 lk, pehme köide

ilmunud

Päätke poisid!
Raisa Cacciatore & Samuli Koiso-Kanttila
tõlkinud
Kadri Jaanits

376 lk, kõva köide
Poisid rikuvad reeglid ja harjumuspäraseid kombeid ning esitavad ümbritsevale sageli suuri väljakutseid. Meheks sirgumine kätkeb endas mitmeid nõudmisi: on vaja teadmisi, oskusi, julgust, jõudu pettumusi taluda, edu ja riskivalmidust. Müüt „tõelisest mehest“ võib paljudes noortes mees-tes tekitada suurt alaväärsustunnet. Nad loovad pidevalt ettekujutust iseendast, mehelikkusest ja maailmast. Eelkõige vajab aga poiss enda kõrval kedagi, kes õpetaks nii enesekindlust kui enesekontrolli. See raamat peaks olema kohustuslik lugemismaterjal kõigile lastevanematele ja õpetajatele, et me õpiksime poisse mõistma ja nende elu toetama.

Terane laps
Dr Sally Ward
tõlkinud

Meri-Liis Laherand
288 lk, kõva köide
Psühholoogid ja keeleterapeutid on teinud kindlaks, et lapse intelligentsuse arenemisel on määrava tähtsusega keeleoskus. Raamat annabki selged ja põhjendatud juhtnöörid, kuidas rääkida lapsega sünnist saadik, kuude kaupa. Arengukavaks piisab pooleltunnisest mänguajast päevas. Programm on lihtne ning vanemad omandavad selle kergesti. Selle varase rakendamise on võimalik luua kindel alus lapse hilisemale edukale õpivõimele. Tegemist on Dr. Sally Wardi murrangulise raamatu uue trükiga.

Õmblemine.
Põhjalik teejuht samm-sammuliste õpetustega
Mary Clayton
tõlkinud Terje Võrk

320 lk, kõva köide
„Õmblemine“ on suurepärase ülevaateos nii algajale kui ka kogunud õmblushuvilisele. Selle iga peatükk tutvustab hulganisti põhilisi töövõtteid, mida täiendavad üksikasjalikud tööjuhised ning lihtsad, iga järgnevat sammu näitlikustavad illustatsioonid. Hõlmates materjali alates lihtsaimatest põhilistest töövõtetest ja parandamis- ning hooldusjuhustest kuni suurt vilumust nõudva rätsepatööni, sobib see suurepäraselt erineva tase-mega õmblejatele.

Kudumine.
Põhjalik teejuht samm-sammuliste õpetustega
Sharon Brant
tõlkinud

Liia Tammes
304 lk, kõva köide
See mahukas raamat sisaldab kõike, mis on kudumise seotud – esimese silmiste loomisest kuni valmis esemete hooldamiseni. Kui olete algaja, õpetab see raamat teile samm-sammult kõiki kudumisvõtteid ning lõpuks oskate kududa iga kavandi järgi, mis teile meeldib: nii lihtsat salil kui ka ilusa tekstuuri ja kaunistustega kampsunit. Kui olete kogunud kuduja, leiate sellest raamatust kasutamist väärt uusi tehnikaid ning saate oma oskusi täiendada.

Venemaa tume tulevik?

ANDRES ADAMSON

Taastatud on monarhia, seisused, opritšnikina ja ihunuhtlus; eraldatud end maailmast Suure Vene Müüriaga, välispassid on Punasel väljakul rituaalselt ära põletatud ning riigi ainsaiks tuluallikeaks on gaas ja Hiina transiidilt mati võtmine. „Seadus ja kord – vaat, millel püsib Hallist tuhast taassündinud Püha Venemaa,” kui tsiteerida Valitsejat.

Terav ja äratuntav satiir

„Opritšniku päeva” tegevus leiab aset kahekümne aasta pärast Venemaal. See on üks talvine tööpäev minategelase, tähtsamate opritšnikute hulka kuuluva Andrei Daniloviš Komjaga elust – esmaspäev, mis algab raske pohmelliga ja lõpeb umbjoobes. See on üks tööpäev, millesse mahub ringisõitmist Hiinas tehtud punases mersus koerapeaga kapotil ja luuaga pagasiluugil, riigivaenlaste poomist nende koduvärvavas, jagelemist tolliga ja meelehead altkäemaksuandjatelt, kultuuritsensuuri, Valitsejanna delikaatsete ülesannete täitmist, narkouima ja homoseksuaalset grupiseksi ülemuse saunas...

Tänapäeva Venemaa tihe väljapaistvaima kirjaniku Vladimir Sorokini (sünd 1955) jutustus või lühiromaan „Opritšniku päev” ilmus esmatrükis 2006. aastal Moskvas. Lisaks vene keelele on teos praeguseks jõudnud ilmutada veel tosinas keeles. See kõneleb raamatute suurest menust, viimane omakorda tuleneb suuresti „Opritšniku päevast” esitatud antiutoopia või poliitilise satiiri aktuaalsusest Putini Venemaal. Satiir või mitte, kuid osutus väga teravaks ja äratuntavaks, mis seletab ühtlasi, miks Venemaa ametlik kirjanduskriitika on teosest vaikides mööda püüdnud vaadata.

„Opritšniku päev” on kahtlemata grotesk, kuid autori sõnul siiski täiesti võimalik tulevik, mille tõenäosuses ta lugejate vastukajade põhjal veelgi enam veendus. Sest Venemaa ei ole kunagi olnud kodanikuühiskond, vaid seal on alati olnud ja on ka tänapäeval eraldi riik ja selle alamad. Riik – see on omaette masinavärk, iidol, mille poole tuleb palvetada ja mille käsul end ohverdada. Sorokini meelest on just Ivan Julma aegne opritšnikina peasisiudlane taolise

Vladimir Sorokin on tänapäeva Venemaa tuntumaid ja hinnatumaid kirjanikke, kelle jaoks ei ole loomingus piiri lubatu vahel.

FOTO: MARINA SOROKINA

ettekujutuse formeerumisel vene rahva massiteadvuses. Ja samamoodi istub nii suurte kui ka väikeste tšinovnikute peades, alates Kremli asukatest ja lõpetades viimase liikluskontrolliinspektoriga, idee opritšnikina, oma erilisusest ja karistamatusest.

Aina tähelepanu keskses

Vladimir Sorokin ei ole tavapärane, „normaalne” kirjanik. Hariduse sai ta Moskva nafta- ja gaasitööstuse instituudis, mille lõpetas insener-mehaanikuna. Töötas seejärel aastapäevad ajakirjas „Smena”, kuid vallandati keeldumise pärast astuda komsomoli. Pärast seda leidis elatist raamatugraafikuna (kujundas üle poole saja raamatu), tegeles maalikunstiga, kirjutas luulet ja debüteeris 1985. aastal prosaistina, kuid mitte Vene-, vaid Prantsusmaal. Nõukogude Liidus avaldas tema jutustusi esimesena 1989. aastal Riia ajakiri „Rodnik”. Laiema lugejaskonna ette jõudis Sorokin 1990. aastate alul. Peaaegu et algusest peale on teda saatnud skandaalid ja skandaalikesed, meedia tähelepanu, mitmesugused süüdistused – küll liigse nilbuse, küll sadismi või veel millegi pärast tema loomingus. Teda on kutsutud tänapäevaseks, postmodernistlikuks markii de Sade'iks.

Üks Venemaa tollaseid noorteorganisatsioonide naistide eelkäijaid, „Koosminejad” (Идущие вместе) korraldas isegi Sorokini raamatute avalikke põletamisi ja kaebas kirjaniku kohtusse nende väidetava pornograafilisuse pärast. Prokuratuur pidas kaebust põhjendatuks. Õnneks oli alles 2002. aasta ja kohus pärast tunnistajate ärakuulamist Sorokini teostes pornograafiat ei leidnud.

Võimalik, et just too konflikt Kremli-

meelse noorteliikumisega, tema avalik ahistamine ja oluline tagakiusamine võimude mahitusel oligi autorile algtõukeks „Opritšniku päeva” kirjutamisel. Nüüdseks on raamatule ilmunud ka järg – „Suhkrust Kremli” (Сахарный кремль, avaldatud 2008, kuid mitte Vene-, vaid Saksamaal), milles Sorokin jätkab „Opritšniku päevast” alustatud teemat totalitarismist ja tuleviku (või tänapäeva?) Venemaast.

Opritšniku päev

Vladimir Sorokin
tõlkinud
Aila Tomingas
184 lk
köva köide

Rännak ajas, raamatus ja ilmsi

Oma kodulehel kirjutab Oxfordi haridusega ajaloo professor Philip Matyszak: „Viimasel neljakümnel aastal olen lugenud, /.../ uurinud, õpetanud ja kirjutanud antiikmaailma kohta nii palju, et tunnen end 21. sajandis aeg-ajalt ebamugavalt.”

Tõenäoliselt pole tema ainuke, kes siirduks meelsasti ajas tagasi, et veidikekski pääseda tänapäeva maailma muredest. Ega selles polegi midagi võimatut: Philip Matyszak on koostanud kaks teravmeelset ja vaimukat reisijuhiti antiikaja tuntuimadesse linnadesse Rooma ja Ateenasse nende õitseaial. Kirjastuse Argo vahendusel ilmuvad need umbes kaheksajaleheküljelised raamatud peagi ka eesti keeles.

Tagasi aastas 200 pKr

„Iidses Roomas viie denaariga päevas” läkitab turisti ajas tagasi aastas 200 pKr. Raamat annab nõu, kuidas meritsi Itaaliasse jõuda ja keiserlikku Rooma söitmiseks parim tee valida ning mida selle seitsmel künkal vaadata. Lugeja saab teada, millega varustada end õhtusele pidusöömingule minnes (einekstamiseks sobiv rüü, isiklik salvvatik ja sisejalanõud) ning kust leida linna kõige paremaid turgusid, avalikke saunu ja lõbumaju.

Jalutuskäigud hõlmavad kõiki Iga-vee Linna peamisi vaatamisväärsusi; ajarändur näeb Palatinuse künka keiseripaleede rikkust, Rooma foorumi rahvarohkust ning Jupiteri templi ja Panteoni suursugusust. Antiikmaailma suurimal ja rahvarohkeimal linnal on välja pakkuda üle saja vaatamängu, nende hulgas kaarikuvõidusõidud ja lõbustused Colosseumis, kus gladiaatorid rahva rõõmuks surma lähevad. Ja loomulikult kuluvad sellisel reisel marjaks ära käi-

belaused nagu: „Estne pugio in tunica, an tibi libet me videre?” või „Vinum bellum iucundumque est, sed animo corporeque caret.” Mida need täpsemalt tähendavad, selgub juba raamatust.

Ajaränd 5. sajandisse eKr

„Iidses Ateenas viie drahmiga päevas” pakub kõike, mida turistil läheb tarvis ajarännuks 5. sajandisse eKr. Lugeja reisib Termopüütilde, Delfi oraakli ja hiljaaegu aset leidnud eepilise Marathoni lahingu kaudu tarkusejumalanna Athena linna Ateenasse, kus saab tutvavaks Sokratese, Thukydide, Pheidiasse ja teiste kõigi aegade kuulsaimate filosoofide, kirjanike ja kunstnikega ning õpib turuplatsil, koosolekul ja taludes tundma maailma ühe ebataolisema linna tõelist iseloomu.

Antiikaegne Ateena ei koosnenud üksnes kunstist, teadusest või poliiti-

kast. Vähi magi aukartuseta uurib käsiraamat sügavuti ka ateenlaste elu hedonistlikku poolt, juttu tuleb veinirohketest sümposionidest, bordellidest ja kaklustest; lugejale antakse nõu vältida hotelle, mille voodis on ülearu palju lutikaid ja kasimatuid prostituute, ja hoiatatakse, et hilja õhtul linna pealt koju minnes on tarvis nii tõrvikuid kui ka saatjaid, vastasel korral oled röövlite kerge saak.

Raamat kannab uudishimuliku lugeja läbi käratseva rahvasumma Parthenoni kirgastesse kõrgustesse ja läidab südames imetluse selle linna vastu, kus hilisema Lääne kultuuri vundamenti moodustanud ausambad ja mõtted on alles kastevärsked nagu Athena altarile asetatud lillevanikud.

Mõlemad raamatud on eesti keelde ümber pannud Lii Tõnismann.

ilmunud

Kahe nädala menüü lastealapsele + CD

Sirle Kasemets
78 lk

A4, spiraalköide
Tervislik toitumine on vajalik kõigil eluetappidel, eriti oluline on see aga lapsepõlves. Käsiraamatu „Kahe nädala menüü lastealapsele” autori Sirle Kasemetsa sõnul kujunevad just koolieelses eas välja toitumisharjumused kogu eluks ja hiljem on neid väga raske muuta.

Kuna paljud selles eas lapsed veedavad suurema osa päevast lasteaias, ongi autor just nende toiduenergia ja toitainevajaduse kindlustamiseks mõeldes kokku seadnud käsiraamatu, mis on heaks abivahendiks nii lasteaiajuhatajale kui ka kokale menüü koostamisel ja muutmisel vastavalt soovile ja vajadustele. Häid ideid saavad käsiraamatust ka lapsevanemad.

Käsiraamatuga kaasas oleval CD-l on kahe nädala tehnoloogilised kaardid toiduenergia- ja põhitaitainearvutuste ning vajalike valemitega. CD-l olevat materjali saab iga lasteaed muuta vastavalt laste arvule, ja see teeb päevamenüüde kalkuleerimise käepäraseks ja otstarbekaks. Näidismenüü retseptid on autor praktiliselt läbi töötanud, tema pere kolm last on toidud maitsvaks kiitnud.

Käsiraamatu konsultandid on teraviliku toitumise juhtivspetsialistid Tagli Pitsi ja Sirje Jaansoo.

Valgamaa mõisad ja mõisnikud

Alo Särg
144 lk

köva köide
Rikkalikult illustreeritud ülevaade kõikide

teadaolevate Valgamaa territooriumil asunud rüütlimõisate ajaloo ja tänapäevast alates nende esmaimnemise. Raamatut räägitakse ka käsitleva piirkonna mõisatega seotud tuntumatest baltisaksa aadlikest. Lisaks rüütlimõisate register kihelkonniti ja isikunimed register.

ilmumas

Džäss Eestis 1918–1945

Tiit Lauk
256 lk

köva köide
Raamatus püütakse asetada Eesti džäss

areng ühtsesse tervikpilti meie naabrite juures samal ajal toimunuga. Eriti huvitav on võrdlus Soomega, sest džässmuusika hakkas meil arenema peaaegu ühel ajal. Käsitlud on nii orkestrite koosseise kui ka repertuaari.

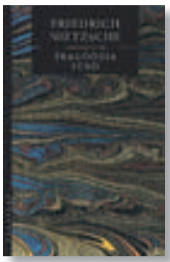
Üllatusega võib tõdeda, et juba 1920. aastate lõpus püüdsid Eestis isegi külakapellid džäss mängida. Seda lausa usumatuna tunduvat fakti kinnitavad mitmed fotod ja mälestused. Kahjuks ei ole teada nende repertuaar ega säilinud ühtki lindistust. Erilise tähelepanu pälvis aga džäss kontsertlavale jõudmine. Ülevaade antakse teadaolevatest kontsertidest, nende kavade ja orkestrite koosseisudest. Raamatuga on kaas CD säilinud muusikanäidetega.

ilmunud

Tragöödia sünd

Friedrich Nietzsche tõlkinud Anne Lill sarja kujundanud Jüri Kaarma Avatud Eesti raamat 304 lk

pehme kõide lakkadega

„Tragöödia sünd” on Friedrich Nietzsche (1844–1900) üks tähtsaimaid teoseid, sellega sai filoloogist filosoof. Ühest küljest on see arutlus kreeka tragöödiast, kuid muutub hiljem mõtisklusteks saksa kultuurist. Nende ideede põhjal teeb autor üldistusi kunsti ja kultuuri rolli üle.

Seltsimees J

Pete Earley tõlkinud Lauri Liiders kujundanud Villu Koskaru 336 lk fotod kõva kõide

2000. aasta sügisel

kadus New Yorgis jäljetult Vene diplomaat. Mõni kuu hiljem selgus, et talle on pakutud USA-s asüüli ja puhkes diplomaatiline skandaal. Selgus, et diplomaat Sergei Tretjakov oli tegelikult Vene Välisluureteenistuse SVR polkovnik, kõrgeima auastmega Vene spioon USA-s. Tretjakov ehk „Seltsimees J” koordineeris Vene luure tööd ja värvas uusi agente. Nüüd räägib Tretjakov avalikult SVR-i töömeetoditest ja struktuurist. Ta nimetab raamatus ka mitmeid inimesi, kes olid (on) SVR-i palgal. Raamat leidis ilmudes suurt tähelepanu.

Harmagedon tagasivaates

Kurt Vonnegut tõlkinud Tiina Randus 224 lk

kõva kõide, ümbrispaber

„Harmagedon tagasivaates” sisaldab 12 Kurt Vonneguti kirjutist talle kõige tähtsamatel teemadel: sõjast ja rahust. Need terve ta elu jooksul kirjutatud, ent seni avaldamata kirjatükid kõnelevad tema vankumatust vastuseisust vägivaldale ja kustumatust soovist jõuda põhjusteni, miks inimkond seda nii lõputult armastab. Raamatu juhatab sisse kirjaniku poja Mark Vonneguti eessõna.

Väike arhitektuuri-leksikon

Emily Cole tõlkinud Marja Liidja 352 lk poolpehme kõide

Raamat esitleb pika ja põneva reahitusstiili ning arhitektuuridetaile, ehitudes nende abil arhitektuuri ajalugu alates esimestest tsivilisatsioonidest kuni tööstusrevolutsioonini. Originaalgravüürid kujutavad ehitiste osi, näitavad üksikasjalikult ja detailselt dekoori elemente. Illustratsioonide ilu ja usaldusväärne tekst teevad raamatust meeldiva ning kasuliku käsiraamatu kõigile, kes naudivad ehituskunsti.

Maailmamootjad kuningast kurjategijateni

PRIIT PÕHJALA

Mõned inimesed näivad olevat sündinud maailma muutma: näiteks kuninglike dünastiade liikmed, kellele võim hõbekandikul käte tuuakse, või tohutute varanduste pärijad, kes võivad oma rikkusega suuri asju korda saata. Paljud maailmamootjad on aga alustanud sünnipäraste eelisteta: ilma hea sotsiaalse positsiooni või märkimisväärse varata, vaesuses ja tundmatuses. Raamatus „Inimesed, kes muutsid maailma” tuleb juttu nii esimest kui ka teist tüüpi väljapaistvatest isikutest.

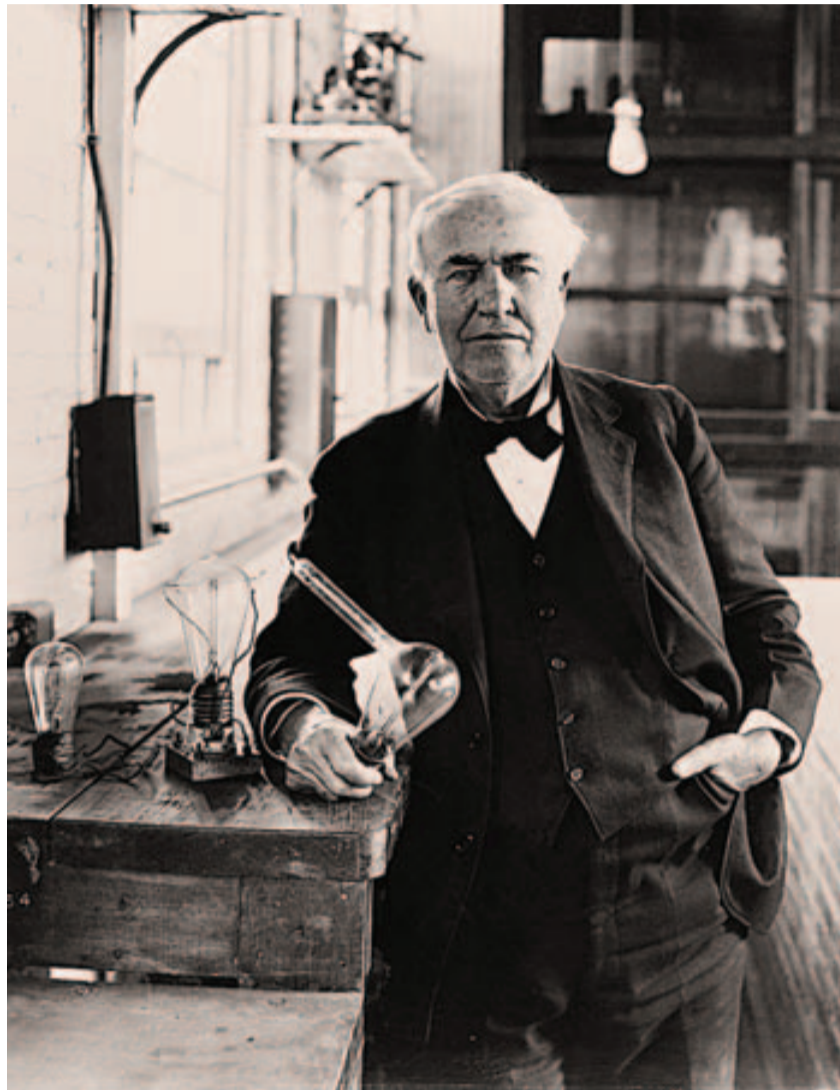
Tänu kasvutingimustele või nende kiuste

Näiteks Makedoonia kuningas Aleksander Suur sündis kuningas Philippos II ja kuninganna Olympiase pojana – tema saatuseks oli pärida isa võim, mida ta suutis tänu oma erakordsetele oskustele ja auahnusele veelgi kasvatada. Krahvi ja printsessi perre sündinud vene romaanikirjanik Lev Tolstoi sai õppida suurepärase koolides ning päritud suur varandus võimaldas tal reformida pärisorjadest talupoegade elu.

Prantsuse filosoofi ja kirjaniku Jean Jacques Rousseau sünnipära oli seevastu usumatult tagasihoidlik. Ta kaotas varakult oma ema, kasvas üles praktiliselt ilma perekonnata ega saanud kunagi formaalset haridust. Ometi kujunes temast tänu ta ebatavalisele mõistusele, väsimatusele ja ehk ka õnnele romantismi eestkõneleja ja Prantsuse revolutsiooni filosoofilise aluspõhja looja.

Ka mõjukas vene teadlane Mihhail Lomonossov näis ilmuvat justkui ei kusaigilt – sündinud kaluri peresse ja töötanud ka ise alguses kalurina, ilmutas ta suurt kirge õppimise vastu ja sai lõpuks Venemaa kultuuriloo mitmekülgseks hiiglaseks, kes seadis sisse riigi esimese keemialaboratooriumi ning uuendas ja ratsionaliseeris vene keelt.

Lisaks juba nimetatud inimestele on raamatus juttu veel rohkem kui sajast eri päritoluga isikust, kelle teod on mõjutanud teiste inimeste elusid ja maailma ajaloo kulgu. Peale valitsejate, kirjanike, filosoofide ja teadlaste on nende hulgas leiutajaid, kunstnikke, muusikuid, maadeavastajaid, sportlasi ja meelelahutajaid antiikajast tänapäevani – Egiptuse esimese püramiidi kavanda-

Thomas Alva Edison peeti alaarenenuks ja ta käis koolis vaid kolm kuud, ent ometi sai temast üksi kõigi aegade viljakamaid leiureid. Pildil on ta koos hõõglampidega, mis said reaalselt kasutatavaks just tänu temale.

jast Imhotepist tummfilmikoomiku Charlie Chaplinini, kreeka leiutajast Archimedest tarkvaralooja Bill Gatesini.

Pluss- ja miinusmärgilised maailmamootjad

Enamik maailmamootjaid on raamatus koha leidnud tänu oma positiivsetele tegudele: Eukleides kirjutas teedrajava geomeetriaõpiku, Johann Wolfgang von Goethe pändas maailmale hulga geniaalseid ja nauditavaid teoseid, Louis Daguerre leiutas fotograafia, Mohandas Gandhi võitles rahu ja vägivalduse eest. Kuid räägitakse ka nendest, kelle teod on jätnud maailma unustamatult koletu jälje: andetu tähelepanuotsija Herostratos põletas surematuks saamise eesmärgil maha Artemise templi,

ühie vanaaja maailmaimedest; Ivan Julm hävitas Novgorodi linna ja selle 60 000 elanikku, saades eeskujuks hilisematele massimõrvaritest diktaatoritele; Osama bin Laden on oma terrorirünnakutega tekitanud paljudes inimestes suurt leina, hirmu ja ebakindlust.

Mitmetel juhtudel on raske otsustada, kas isiku silmapaistev tegu on toonud kaasa rohkem head või halba. Näiteks Ameerika avastamine Christoph Kolumbuse poolt oli ühest küljest kahtlemata positiivne saavutus, sest avardas eurooplaste maailma. Ent kaudselt põhjustas Kolumbus Ameerika põliselanike ja -kultuuri hävitamise. Walt Disney loodud joonisfilme ja fiktiivseid tegelaskujusid, mis on röömistanud miljoneid lapsi ja lapsemeelseid, on raske pidada

mingil moel kahjulikuks. Ometi on paljud kriitikud seisukohal, et need on ülemäära naiivsed ja sentimentaalsed, propageerivad väga kitsaid arusaamasid ja ameerikalikke stereotüüpe ning kujundavad selle ahta maailmapildi järgi ka terveid põlvkondi lapsi.

Suurte ideede valguses

Üldjuhul on iga maailmamootja seotud mingi idee, millegi leiutamise, avastamise või tegemisega. Kuid mõningail juhtudel on maailma muudetud lihtsalt keegi olles. Sel moel on ennast ajalukku kirjutanud näiteks Marilyn Monroe ja teised kindla ajastu sümbolid või ikoonid, kangelased või antikangelased oma hea või halva eeskujuga.

Raamatut lugedes ilmneb, et enamik suurkujusid on ühel või teisel moel olnud inspireeritud teistest – nähtamatu mõjutuste ahel köidab nad üksteise külge. Joseph Listerit mõjutas Louis Pasteur. John F. Kennedyt inspireeris Martin Luther King, kes oli inspireeritud Mohandas Gandhilt, keda inspireeris Lev Tolstoi, keda omakorda inspireeris Jeesus Kristus. Suurvaimude vahel on rohkesti seoseid ja mõjutused hargnevad ajaliselt mitmes suunas.

Suured isiksused on alati silma paistnud ka oma ekstreemse loomuse poolest. Paljude maailmamootjate meeletootja, püsivus ja enesekindlus muutusid monomaaniaks või egomaaniaks. Mitmed kannatasid nartsissistliku isiksusehäire (Aleksander Suur, Richard Wagner) või maniakaal-depressiivse psühhooosi all (Ivan Julm). Isaac Newton oli tuntud oma äärmuseni keeruka ja erakliku iseloomu poolest.

Michael Faraday pingutas niivõrd, et pärast esimest intensiivset vaimse aktiivsuse perioodi tabas teda ajutine hullumeelsus. Rousseau hakkas lõpuks kannatama jälitusmaania all ja surigi vaimuhaigena, justkui tõestuseks oma kuulsale üttele: „Inimene sünnib vabana ja siiski on ta kõikjal ahelais.”

Inimesed, kes muutsid maailma

Rodney Castleden tõlkinud Kadri Lutt kujundanud Villu Koskaru 360 lk, kõva kõide

Nagu külaline omas kodus

Paratamatult on kadumas need, kes Eesti esimest professionaalset ja rahvusvaheliselt tuntud tantsijanna Ella Ilbaku on isiklikult kohanud või teda tantsimas näinud. Kuid meil on fotod ja on Semperi, Tuglase, Kompuse kirjeldused Ilbaku tantsust. Ja meil on Ella Ilbaku mälestuste raamat, mida on peetud eesti memuaristika üheks parimaks näiteks, kus on veenvalt ühendatud ajastu tabav kirjeldus ning kirjutaja enese maailmanägemine ja kogemused.

Ella Ilbak viibis alates 1921. aastast rohkem välismaal kui Eestis, esinedes tantsijana Soomes ja mujal Skandinaavias, Lätis, Saksamaal, Ungaris,

Prantsusmaal, Itaalias, Egiptuses, Palestiinas. Kindlasti andis suure maailma nägemine avarama vaate tantsukunstile ja elule üldse. Samas kinnitas ja lihvis võõrsil viibimine Ilbaku eestlaseks olemist. Eesti on ikka tema meele ja keelel, kuid tema suhe kodumaaga oli üsna komplitseeritud. „Noh, näed, ikka seesama: Ilbak on eestlastele võõras ja vastuvõtmatu, nõnda oli Ilbaku tants, nõnda on see, mis minul oleks sulle ütelda,” on ta kurtunud kirjutas Pedro Krustenile 28. juulil 1970.

Ilbaku keeruka ja mõnevõrra distantseeritud suhte tõttu Eestiga on tema vaade kaotatud kodumaale ehk selles raamatus pisut kriitilisem kui

mõnel teisel pagulasmemuaristil.

Käesolev väljaanne on Ilbaku mälestuste raamatu kolmas trükk, mis ilmub üsna vahetult pärast Ella Ilbaku ja August Gailiti kirjavahetuse väljaannet (Kirjad 1952–1961: Ella Ilbak, August Gailit, Tänapäev, 2009). See järgnevus pole juhuslik – need kaks raamatut on omavahel tihedalt seotud. Suur osa kirjavahetusest on pühendatud mälestuste raamatu valmimisele, milles Gailitil oli täita otsustav roll. Gailit tunnistab 25. veebruaril 1952 Ilbakule kirjutatud kirjas, et ehkki ta on tantsijanna edu alati silmas pidanud ja talle mõttes põialt hoidnud: „Ja ma tean Teie intelligentsi, andekust sulle tarvitamisel – kal-

lis, miks pole Te seda teinud? Ja kui ma siis loeksin Teie raamatut, see siis asendaks mulle meie pidamata jäänud vestlust ja jõuaksin Teie isikule lähemale.”

Otsekuu hirmu ksendab ...

Ella Ilbak kujundanud Evelin Kasikov 272 lk kõva kõide 3. trükk

Mitmepalgeline võit

HARRAS KULLASEPP

Kui ajalugu kuulub tõepoolest võitjale, siis mis juhtub, kui võitjaks kuulutavad end mitu sõdivat poolt? Seda mõistatust käsitleb Norman Davies oma värskemas teoses „Euroopa sõjas”. Raamat on eeskätt uuest vaatepunktist lähtuv käsitlus, mis pakub uudset tõlgendusvõimalust hästi tuntud faktidele ning osutab vähem tuntutele.

Globaalses sõjas lihtsaid võite ei ole

Raamatu alapealkiri „Lihtsaid võite ei ole” on tegelikult tautoloogiline – kes julgeks arvata, et lihtne võit on globaalses sõjas üldse võimalik. Ent Daviesi raamat ei püüa sellest hoolimata defineerida ilmselget, vaid lisada mitmetahulisele küsimusteringile veel ühe mõõtme. Autori lähtepunkt on tõsiasi, et sõja kohta esitatavad andmed ja analüüsid ei ole kunagi objektiivsed, vaid lähtuvad mõne vaenupoole tõlgendusest.

Erand pole siin mõistagi ka Teine maailmasõda, milles selge on õigupoolest ainult kaotanud pool. Võitjate osas on asi segasem, sest erinevad liitlased näevad sõja ja eriti selle lõpu kulgu üsna erinevalt, tõstes mõistagi esile just enda otsustavat osa selles ning vähendades teiste oma. Daviesil õnnestub siduda tervikuks kaks peamist elementi Euroopas peetud sõjas: Inglismaa, USA ja nende liitlased läänes ning Venemaa koos oma arvukate vabatahtlike ja sunnitud satelliitidega idas. Selle ühtsena käsitlemise rõhutamine on ka põhjendatud, sest veel tänagi kipuvad ajaloolased, filmitegijad, kirjanikud ja ajakirjanikud võtma 1939–1945 toimunut just kui kahe erineva konfliktina.

Autor käsitleb neid enam-vähem ühtsena, kahtlemata seejuures kumma strateegilises tähtsuses. Kurski lahing, ajaloo suurim tankilahing, saab teenitult rohkem ruumi kui El Alamein või isegi Normandia dessant. See on tervitatav, sest sisaldamata küll oluliselt uut informatsiooni, astub see siiski välja mitmest Lääne inimestes sügavalt juurdunud stereotüübist. Eesti lugejale tuleb see retoorika loomulikult tuttav ette, kuid ka meile pole seda varem esitatud ligilähedaseltki objektiivselt, kontekstis läänenäerindel toimunuga. Davies käsitleb liitlaste operatsioone sõja võitmise seisukohast pigem toetava tegevusena, milline lähenemine on mitmelt poolt terava kriitika osaliseks saanud.

Nõukogude kaitsjad Volga kallastel Stalingradis vastamisi kindral Pauluse Kuuenda armeega.

Ometi tuleb tõdeda, et tõepoolest, Euroopas langes Teise maailmasõja lahinguis umbes 200 000 Briti sõjaväelast, Nõukogude Liit kaotas aga pea üheksa miljonit. Autorile on süüks pandud ka liitlaste Kaug-Idas peetud sõja lahutamist Euroopast, ent raamat keskendubki juba pealkirjast alates just Euroopale.

Tohutu hulk kõige erinevamaid fakte

Daviesi tugev külg on alati olnud antoloogiliste faktide koondamise võime. Ta kogub tohutu hulga kõige erinevamaid fakte, anekdoote ja arvamusi, mis ei pruugi alati mahtuda ajaloolisse narratiivi, kuid on seda väärtuslikumad täiendava materjalina. Kenasti süstematiseerituna illustreerivad need põhiteksti suurepäraselt.

Kas me näiteks oleme kuulnud, et kahe maailmasõja vahel sõlmiti Euroopas 54 erinevat mittekallaletungilepingut? Või kas teame marssal Žukovi musta nalja Nõukogude sõdurite arguse eest maha laskmise kohta: „Punaarmee peab olema väga julge mees, et hakata argpüksiks.” Tankid ja lennukid, Glenn Miller ja „Lili Marleen” muudavad selle vägagi toeka teose lisaks tõsisele lähiajalookäsitlusele ka suurepäraseks öökapiiraamatuks ning huvitavaks

neilegi lugejaile, kellele väga akadeemiline esitusviis ehk nii suurt huvi ei paku.

Reaalsed ja hoomamatud vangilaagrid

Meid puudutab aga eriti sõja tulemuse küsimus üleüldse. Tähtsustades igal sammul Nõukogude Liidu rolli maailmasõja kulgemises ja lõppemises, ei käsitle Davies sõda tervikuna siiski kui võitlust ühe kolektise vastu, vaid kahe totalitaarse režiimi surmaheitlust, mis liitlaste osaluse võinuks Euroopale lõppeda lihtsalt ühe ilke asendumisega teise. Meil ja pea kogu Ida-Euroopal see suuremal või vähemal määral just nii läks.

Davies ütleb selge sõnaga välja tõsiasja, mida paljud Lääne ajaloolased on pikki aastaid paremal juhul vältinud või halvemal lihtsalt mitte mõistnud: kui Teise maailmasõjaga seoses on harjutud rääkima peamiselt holokaustist ja juutide hävitamisest Hitleri koonduslaagrites, siis tegelikkuses olid Nõukogude Liidu laagrid hoopis suuremad, efektiivsemad ja kuna nende olemasolu eelistas muu maailm mööda vaadata, said oluliselt pikemalt tegutseda. Neis hävitati samasuguse, ehkki võibolla mõnevõrra pikaldasema julmusega tegelikult märksa rohkem inimesi kui Saksamaa omades – mis meile siin pole mõistagi eriline uudis.

Autor läheb isegi sammukese kaugele, nentides veel üht meile suhteliselt hästi teada olevat fakti: Nõukogude Liit mängis küll maailmasõja lõppemise juures võtmerolli, kuid tegi seda väga kõrge hinna eest, muutudes sõja ajal tegelikult hüglaslikuks, vaid ühe eesmärgi nimel töötavaks vangilaagriks, tühtseks masinavärgiks, mille ainus eesmärk oli sõdimiseks vajaliku ressursi produtseerimine. Ja selle juures ei valitud vahendeid ega hoolitud inimeludest.

Lihtsaid võite pole tõesti olemas, selles pole Eesti lugejat ilmselt tarvis pikemalt veenda, aga loodetavasti õnnestub Norman Daviesil mõnevõrra ühtlustada ka meie eri aegadel üldiselt üsna vastuolulise informatsioonil põhinevat pilti Teisest maailmasõjast.

Euroopa sõjas 1939–1945. Lihtsaid võite ei ole
tõlkinud Jana Linnart
kujundanud Jüri Jegorov
448 lk, kõva köide

Võrratu peresaaga Tauria kreeklastest

ILONA MARTSON

„Medeia ja tema lapsed” on maineka tänapäeva vene kirjaniku Ljudmila Ulitskaja kolmas raamat, mis ilmub eesti keeles. Enne seda olid „Lõbus matus” ja „Kukotski juhtum”. Seega on tegu autoriga, keda eesti lugeja juba mõnevõrra tunneb. Aga kui ka mitte, siis on väga hea võimalus „Medeiaiga” seda tutvust alustada.

Olen kunagi siinsamas väljaandes kirjutanud Ulitskajast kui võrratust elulugude rääkijast. Ka „Medeia” on paras peresaaga. See räägib loo Tauria kreeklastest Medeia Mendesest – väärikast vanast külavelskrist, kes kogu oma pika

elu on veetnud Krimmi poolsaarel. Pealkirjast ei maksaks ennast eksitada – oma nimekaimuga Vana-Kreeka mütoloogias on Ulitskaja Medeial vähe ühist. Ta ei armu argonautide juhti ega mürgita oma poegi – Medeia saatuseks on olla lastetu. Kuid tal on kaksteist venda ja õde, ja kuna Medeia elab imekaunis kohas mägede vahel, siis loomulikult käib kogu noorem suguvõsa – ligi kolmkümmend inimest üle kogu Nõukogude Liidu – tema majas kordamööda suvitamas.

Üksteise järel rulluvad meie ees lahti Sinopli kirju perekonna saatused. Rikka, kuid kiiresti vaesunud Feodosia kaupmehe poja Georgi vahmiil. Pereema, kes sureb neljateistkümnenda lapse sünnides. Pereisa, kes on tra-

giliselt hukkunud aasta varem. Ja allesjäänud kolmteist last, keda sajandi teisel kümnendil puhkevad revolutsioonid samuti halastamatult hävitama hakkavad. Nii karmilt, et lõpuks jäävadki alles üksikud: lastetu Medeia, tema kerglane noorem õde Aleksandra ning kaks armastatud venda, Fjodor ja Dmitri. Samuti siis kõigi naised, pojad, tütreid ja noorem lapskond.

Kuid see ei ole tõesti pelgalt vaid ühe suguvõsa kroonika. Sest Ulitskaja poleks tema ise, kui tema lood ei räägiks ühtlasi eluagsest sõprusest ja saatuslikust armastusest, oskusest andestada ja oskusest surmaga leppida, inimelu kaduvusest ning jäljest, mis tema järglaste ellu maha jääb. Medeia romaan on tähelepanuväärne veel seetõ-

tu, et jäi viimaseks tõlkeks Vilma Matsoville, kelle väga headest eestindustest me nüüdsest ilma oleme. Ilus lõpetus ühe väga hea tõlkija suurele elutööle. Ja kasvõi austusavaldusena läbilugemist väärt.

Medeia ja tema lapsed
sari Punane Raamat
tõlkinud Vilma Matsov
ja Veronika Einberg
kujundanud Kristjan Mändmaa
280 lk
kõva köide

ilmunud

Vahemere köök
Suur väike kokaraamat tõlkinud Kreet Vee
976 lk
pehme köide
Oliiviõli, värsked puu- ja köögiviljad, pasta, mereannid, maitsetaimed – Vahemere köök on tervislik ja viib keele alla. Mahukast väikesest kokaraamatust leiate üle 500 retsepti, et valmistada vaheldusrikas hommiku- lõuna või õhtusöök, väike vahepala või mõni lihtsalt mõnus amps. Iga roa valmistamise raskusaste on hinnatud skaalal 1 (lihtne), 2 (keskmine) või 3 (keeruline). Enamik retsepte on lihtsad või keskmiselt rasked.

Pepu püsti! Kelmikad mõtted elust
Sean Keogh
tõlkinud Katrin Kaarep
128 lk

kõva köide, ümbrispaaber
„Pepu püsti!” on vaimukas kogumik mõttetera elust, mis võib mõnikord olla jabur ning absurdne. Nende kõrval on loomapildid, mis ajavad naerma ja võivad lohutada, kui elu tundub parajasti liiga raske. See on täiuslik kingitus või impulssoost nendeks puhkudeks, kui kõigest on villand. Võta raamat „Pepu püsti!” ja mana taas naeratus huulile.

Head mõtted! Innustavaid õppetunde meelepärases eluks
Toby Reynolds
tõlkinud

Leemet Pork
128 lk, kõva köide, ümbrispaaber
„Head mõtted” viib kokku innustava valiku jõudu ja eluisu andvaid mõtteid, mis on ühel või teisel viisil aidanud inimesi elada õnnelikumat elu, ning illustreerib neid mõtteterade sügavamalt vaimukust ja inimolemise ülevust eriti selgelt välja toovate lõbusate loomapiltidega.

Meie kõigi eluteel tuleb vahel ette konarusi, meil napib vahel motivatsiooni ja eneseusku. Need innustavad näited vaimukusest ja tarkusest juhatavad meid tähtsate asjade ja armastuse juurde meie elus. Ärge muretsege, olge rõõmsad!

Homme
Tii Hell
Tänapäeva romaan sarja kujundanud Julius Sommer
160 lk
kõva köide

Väikelinna ilmub kena noor kunstnik Toni, kellesse armub esimesest pilgust neljakümneandis raamatukogutöötaja Emma, kelle abielu matemaatikaõpetaja Theoga on tasakesi jahtumas. Toni ja Emma suhe arendes hakkab selguma ka tõsiasju mehe varasemast mõnevõrra tormilisest elust ning ilmuma välja tuttavad minevikud.

„Homme” on kirjastuse Tänapäev 2008. aasta romaanivõistlusel äärmärgitud töö.

ilmunud

See ei ole raamat

Michael Picard

tõlkinud

Indrek Haas

160 lk

köva köide

Raamat on täidetud filosoofiliste keerdkäikudega, mis on vaevanud ajaloo helgeimaid päid; küsimustega, mis paljastavad meie mõttemaailma vastuolulisust; lahendamata loogiliste paradoksidega ning moraalse dilemmadega, mis sunnivad meid võtma vastutust oma uskumuste eest.

Piraadi päevik

Alexander

Exquemelin

tõlkinud Leili Jõe

192 lk

köva köide

Kaasaegsete gravüüride, kaartide ja maalidega illustreeritud originaalkäsikirjale on lisatud põhjalikud kommentaarid piraatide kultuurist, keskkonnast ja strateegiast, mis on kirjutatud ühe maailma juhtiva piraadieksperti poolt.

Kuulsad muusikud

Robert Ziegler

tõlkinud

Diana Astover

72 lk

pehme köide, CD

Kuulsad muusikud

on muusikamaailma pilkupüüdev teejuht, mis tutvustab muusikaajalugu teinud heliloojaid ja esinejaid alates vanadest aegadest kuni nüüdisklassikani.

Kuulsad teadlased

Jacqueline Fortey

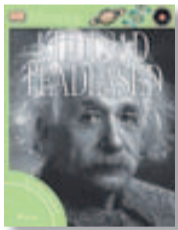
tõlkinud Ülle ja

Helen Haav

72 lk

pehme köide

Raamat maailma suurimatest teadlastest, nende elust, tegevusest ja saavutustest ning mõjust meie nüüdisaegsele elule. Raamatuga on kaasas ka ülevaatlisk seinaplaat, mis on abiks teadusloo põhijoonte omandamisel.

Shiatsu saladusi

Cathy Mees

tõlkinud Anne

Veskimeister

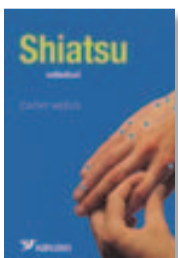
224 lk

pehme köide

Selles taskuteat-

mikus seletame

lahti shiatsu terminoloogia ja anname juhiseid, kuidas shiatsut enda ja teiste heaks kasutada. Neid keerulisi, sageli lausa õrnu tehnikaid kasutades on võimalik ravida kehaliis vaevusi, luua keha ja meele harmoonia.

15 minutit. Leebe jooga

Louise Grime

tõlkinud

Maria Drevs,

Hanna Ingerpuu

128 lk

pehme köide, DVD

DVD-ga varustatud

raamat jagab juhtnööre kõigile, kes soovivad tegelda idamaise hathajooga, et arendada painduvust, vähendada stressi ja õppida õigesti lõdvestuma.

Byodo-ini tempel seisab metsasalus järvekese kaldal nagu ka ligi tuhande aasta eest. Tempel, mille katusel on kaks fööniksit, peegeldub tema esises basseinis. Aed on kompleksi oluline osa. Byodo-ini tempel kuulub maailmapärandi nimekirja, olles üks vähestest üleni puidust hoonetest.

Raamat suurtest pärlitest

MEELIS LAINVOO

Koolibri kirjastuse seitsmekümne saavutuse sarja seni viimane ilmunud raamat „70 meie maakera arhitektuuripärlit” keskendub inimkäte ja -mõistuse loodud rajatistele, mis on ühel või teisel viisil maailma arhitektuuriloos ephhiloova tähtsusega.

Raamat on omamoodi järg ja täiendavate teadmiste allikas varem ilmunud „Seitsmekümnele suurele muistsele leiutisele” ja „Seitsmekümnele Hiina imele”, mistõttu ei tehta juttu üldtuntud vanaaja ehitistest, nagu Egiptuse püramiidid, Hiina müür või Rooma Colosseum, vaid alustatakse 537. aastal valminud Hagia Sophiaga tänapäeva Istanbulis.

Mis on arhitektuuripärl

„Arhitektuuripärliks ei muuda ehitist pelgalt suurus, laius ja kaal, maht või siruulatus. Inseneride ja arhitektide tegevuses on palju seda, mida valmimise ajal ülistati modernsuse, suuruse, tehnilise südikuse või ühiskonna edendamise viimaseks sõnaks, ent tagasivaates peetakse vaheastmeks progressi

järgmise sammu poole,” sedastab raamatu toimetaja Neil Parkyn.

Sellega määratleb Parkyn ühtlasi valikukriteeriumid, mille järgi üks või teine rajatis just selle raamatu kaante vahele jõudis, sest tööle au andes on seitskümme ehitist vaid imepisike osa kõigest aja jooksul saavutatust. Samas on „Arhitektuuripärlites” paljugi sellist, mida igapäevaselt arhitektuuri ja inseneriteadustega mitte kokku puutuv inimene – seega enamik lugejatest – ei pruugi teada.

Kui laiema silmaringiga inimestele on enamasti tuttavad Euroopa silmapaistvamad ehitised ja üldtuntumad turismiobjektid ka mujalt maailmast, nagu Tadž Mahal või Empire State Building, siis mis teeb näiteks silmapaistvaks arhitektuurisaavutuseks Lõuna-Indias asuva Thanjavuri templi? Või Byodo-ini templi Jaapanis Kyotos?

Imed läbi aegade

Just nendele küsimustele leiab muu hulgas vastuse „70 arhitektuuripärlist”. Nõnda saame teada, et Byodo-in tempel seisab tänini metsasalus järvekese kaldal täpselt nagu tuhande aasta eest. Tõeliselt imekspandavaks muudab ehi-

tise asjaolu, et see on ehitatud puidust, mis võib kõduneda ja põleda, ning asub maal, kus on ette tulnud maavärinaid ja kodusõdu. Nii on selle templi säilimine läbi aegade enam-vähem esialgsel kujul omaette ime.

Aga omanäolised imed on kõik raamatuse jõudnud rajatised, mis oma otstarbe järgi on jaotatud teemaplokkidesse, nagu „Kirikud, mošeed, templid ja pühakojad”, „Paleed ja lossid”, „Ühiskondlikud ja riiklikud hooned”, „Tornid ja kõrghooned”, „Sillad, raudteed ja tunnelid”, „Kanalid ja tammid” ja „Hiiglaslikud kujud”. Need lugejad, kelles raamat on suutnud tekitada arhitektuuriteema vastu sügavat huvi, leiavad viimastelt lehekülgedelt täiendava kirjanduse nimekirja.

Samuti, nagu aimekirjanduse hea tava ette näeb, on „70 arhitektuuripärlit” varustatud allikaloendi ja aineregistriga.

Sari täieneb peagi

Juba ilmunud viiele nn seitsmekümne-raamatule („Seitskümme Hiina ime”, „Seitskümme suurt lahingut läbi aegade”, „Seitskümme suurt muistset leiutist”, „Seitskümme

suurt reisi läbi aegade” ja „Seitskümme meie maakera arhitektuuripärlit”) tuleb peagi lisa. Äsja sai trükkiks „Seitskümme loodusmaailma mõistatus”.

Sarja uus raamat lisab järjest täiendavasse tervikpilti uue mõõtme, avades meie koduplaneedi arengulugu loodusteaduslikust aspektist, alates Maa tekimisest kuni tänapäevani. „Loodusmaailma mõistatuses” kirjutavad tipp-teadlased ja teaduskirjanikud kõige värskematele uurimistulemustele toetudes nii elu tekkimisest kui ka suurtest väljasuremistest, vulkaanidest ja maavärinatest, loomade omavahelistest suhetest, tähtsamatest maavaradest – ühtekokku seitsmekümnest meie kõigi elu vähemal või rohkemal määral mõjutavast asjast.

70 meie maakera arhitektuuripärlit
toimetanud Neil Parkyn
tõlkinud Andreas Ards
304 lk
köva köide

Muinasaja saladused päevavalgele

RAAMATU SISSEJUHATUSEST

„Vaaraode maagia” on värv maagia ja müstika maailma ning tutvustab kultuuri, mis on inimesi paelunud sajandeid. Raamat pakub ahvatlevalt ereda pildi Vana-Egiptuse müstilise tsivilisatsiooni kadunud maailmast. Vana-Egiptuse uskumusi, rituaale ja maagilisi toiminguid uurides selgub, kuidas need võivad mõjutada meie kõigi elu ka tänapäeval.

Mõned lood selles raamatus kuuluvad maailma vanimate jutustuste hulka. Enamik neist on ajatud ega vanane kunagi. Nende lugude juures paelub meid

nende kaugus ja iidsus, uskumatult kauge möödaniku kajad, mis pakuvad ahvatlevat võimalust saada aimu ühest kadunud maailmast – Vana-Egiptuse salapärasest tsivilisatsioonist.

Vana-Egiptuses usuti, et sõnadel on tohtu maagiline jõud. Näiteks surnute surematus kindlustati nime säilitamisega hauakirjade ja sõnaliste rituaalide abil. Samuti graveeriti vääriskividega amuletidele maagilise jõuga sõnad, enne kui need lahkuu kehale pandi. Usuti, et nime kustutamine hävitab hinge.

Hieroglüüfid, mille vanad egiptlased löid oma sõnade säilitamiseks, kuuluvad ilusimate kirjade hulka, mida inimkond on välja mõelnud. Hieroglüüfikirjas nähti

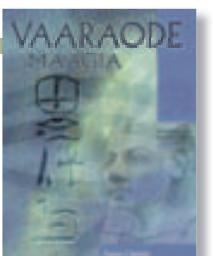
„jumalate sõnu”, nende maagiline ja spirituaalne tähendus oli õnnistus, mis saab osaks nii rikkale kui ka vaesele. Nende ütlemine või kirjutamine tootas alati võimsa energia vabanemist.

Raamatus arutletakse vana maailma ühe paeluvaima tsivilisatsiooni iidsete märkide, sümbolite ning religioossete ja maagiliste rituaalide üle ning selgitatakse nende tähendust. Egiptuse maagia ja mütoloogia juuri tuleb otsida sellest, kuidas egiptlased sõltusid täielikult päikesest ja Niiluse vetest. Need lood ja legendid on endiselt elavad, nad väljendavad vanaeegiptuse kultuuri vaimu, mitte välist vormi ning on ka 21. sajandil meile olulised.

Vanaeegiptuse maagiaga tutvumisel usalda iseennast ja oma instinkte. Maagia tegelik jõud peitub sinus endas ja sa võid seda kasutada oma kordumatu saatuse kujundamiseks.

Vaaraode maagia

Anne Christie
tõlkinud
Urmas Kaldmaa
160 lk
pehme köide

Sügise sume sünnipäev

RIINA LAMP
autor

Saabub sügis ja toob kaasa värske värvi. Koolipreilile ja -papale loodetavasti hästi välja puhanud koolinärvi. Pähe paneb jütsile koolimütsi, nobenäpule aga vallatu vahtrakübara.

Eks ole suvised loodusrõõmud meele veel klassitoas või õhtul toidulaua veeres, kus lõikuskuu lopsakad annid juba roas. Jajah, üks ta ole – vihmaperiood tundub ees pikk, pime ja kole. Kuid mis siis, kui mõtleks õige, et sügis on üle kõige!? Küpse saagi korjamine ja uue tarkusetera kasvapanek ühel ja samal ajal. Ning muudaks selle hea parremaks isetegemise najal?

„Sügise sünnipäev. Teistmoodi retsepte igale eale“ pakub abi üllatuse valmistajale, meeolelu loojale, kodu kaunistajale ja vugirijutu kirjutajale. Materjalid – taimeliidud ja sõnad – on sealjuures kõigile kättesaadavad ning töövõttes lihtsad. Eesmärgiks arendada mitte ainult oskust teha, vaid ka oskust näha.

Järjekordne väike ideeraamat lennutab lugeja lauale kimbukese sügisesi retseptilehti. Ainult et söögi- ja köögi-kunst siin ei kehti. Ning ilu patta ei panda, sest saab ju meie nunnule oma käe läbi hoopis nunnuma näo anda. Näiteks, olgem ausad, lisades kartulile silmad ja noka, võib ära petta isegi vana vilunud koka (vt raamatu esikaas).

Niisiis, kui käsitöö- või emakeeleõpetaja leiab aega teha vahelduseks midagi lõbusat, tasuks tal kaeda siit mõnd

Tere, mina olen Samblaämblik! Võibolla ehmata te minu kämblast? Ei ole viga – see kõik on ainult samblast! Ma ütlen ausalt – jalad on küll pisut puised, kuid see-eest hästi töötavad mu suurepäraseid suupäraseid suised.

FOTO MARE KÕRTSINI

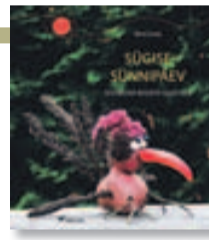
tegelast kummalist-kõbusat. See lugu, mida ei juhtu just tihtilugu, on tööpoolest mõeldud mitte ainult materjali-, vaid ka sõnaseadjale.

Ja küllap polegi enam kaugel päev, kui näeme reas igas eas sügishuvilisi tõttamas turule või kummardumas murule, isetegemise mõtled peas. Sest kus tahes võib tegijat oodata kurvatujuuline aed- või põlluvili, kes tahaks südamest ohata: „Olen nii erikujuline, et mind ei korja keegi!“ Aga üks see teda just eriliselt teegi!

Ning kui nad siis korraga tulema hakkasid – tomatist nõiad ja porgandist saurused, õunaussid ja petersellikonnad ning neid olid terved trobikonnad! Sügis vaatas ja vangutas pead: „Vaata! kui-

das voorusteks tehakse vead!“ Sellest tuli üks täiesti teistsugune sünnipäevapidu, kus omal kohal pisingi idu. Muidugi ei puudunud ka üllatus meie loos muidu nii vallatus. Aga – oma silm on kuningas! Krooni ja trooni võib loomulikult valmistada millest iganes.

Sügise sünnipäev
Teistmoodi retsepte igale eale
Riina Lamp
32 lk
pehme köide

ilmunud

Üks vihmapäev
M Christina Butler
tõlkinud Riina Turi
32 lk
kõva köide

Südantsoojendav lugu sõprusest ja üksteise abistamisest. Siilike satub täielikku vaimustusse, kui avastab ärgates, et vihma sajab. Ta on kaua oodanud, millal võiks kanda oma uut vihmamantlit ja läikivaid kummikuid ning proovida imeilusat sädelevat vihmaparju. Sadu aina tugevneb ja tugevneb, tuul muutub tormiks ja vihmapäevast saab üks suur seiklus!

Detektiivpeni ja kuldkiisu juhtum
John O'Leary
tõlkinud Riina Turi
18 lk
kõva köide

Harukordne võimalus piiluda era-detektiivi märkmikku ja jälgida juurdlust! Koos detektiivpeni Kasper Käpaga saab lähemalt uurida kuriteopaika, kuulata üle tunnistajaid ja analüüsida asitõendeid. Ning teha olulisi järeldusi, mis viivad juhtumi lahendamise ja kurjategijate kinnivõtmiseni.

Tüdrukute jutud
tõlkinud Riina Turi, Susann Marell Turi
160 lk
kõva köide

Elas kord laps, kes ei armastanud lugeda. „Ah, need tähed on kõik nii igavad,“ ütles ta, „vaatan parem pildiraamatut!“ Muretsetes vanemad, muretsetes õpetaja. Ühel päeval nägi laps kirjastuselt „Koolibri“ ilmunud kogumikku „Tüdrukute jutud“. „Oi, kuidas tahaksin endale niisugust raamatut!“ mõtles laps ega saanud sellelt kaunitult köitelt enam silmi lahti. „Tüdrukute jutud. 20 klassikalist ja moodsat muinaslugu“ on küll hõbeja leheservaga, kuid sisult kuldvaramu mõtu kogumik, kus lisaks traditsioonilisele valikule leidub kimbuke uuemaegseid muinasjutte. Omamoodi harulduseks muudavad selle väljaande eri rahvusest autorite fantaasiarikkad illustatsioonid.

Kes ütleks ära võimalusest kohtuda jälle Väikese Merineitsiga, elada kaasa Pöial-Liisi seiklustele või olla tunnistajaks mitmetest muinasjuttudest tuntud suure kurja hundi imepärasele muutumisele heaks hallivatimeheks. Miks kuningas ei saanudki teada, et taevast hakkas alla sadama?

Kõigest sellest ja veel paljust-paljust muust räägib uus raamat, pannes meid raskel ajal taas uskuma õnneliku lõppu ja headuse võitu kurjuse üle. Ning kes teab – ehk annab tõuke ka oma tõestisündinud või väljamõeldud loo kirjapanekuks.

Suure Isamaasõja esimesed nädalad

KÜLLO ARJAKAS

Nädalapäevad tagasi esitleti Tallinnas Okupatsioonimuuseumis uut sõjaraamatut „22. juuni 1941. Katastroofi anatoomia“. Esitlusele andis aktsendi autori kohalviibimine, sest praegu Samaaras elav ajaloolane Mark Solonin leidis võimaluse tulla Tallinnasse. See oli tema jaoks esmakordne külaskäik Eestisse. Raamatut võib pidada bestselleriks, sest ainuüksi Venemaal on ilmunud üle kümne kordustruki. Käsitlus on näinud veel trüki-valgust Poolas, Ukrainas ja Slovakkias.

Kirjastus reklaamis raamatut aegsasti ette. Selles pole midagi laiduväärset, seegi on osa kirjastuse tööst. Märksa ettevaatlikumaks tegi reklaamis Viktor Suvorovi tsitaat, et tegemist on „kuldse tellisega sõja tõelise ajaloo vundamendis“. Suvorov on autorina küll kuulnud, aga pigem liigitub ta publitsistide kui tõsiste ajaloolaste hulka.

Samuti tegi ettevaatlikuks Solonini raamatu esimese lause: tema on moraatoriumi poolt, et igasugune avalik arutelu Suure Isamaasõja üle ära keelata kuni 2045. aastani. Ja mis juhtub pärast seda? „Vaata siis avalikustame KÕIK arhiivid KÕIKIDELE soovijatele ja hakame tööle“ (lk 3). Nentigem, et see ei kõla mitte kõige paremini ühe uurimuse sissejuhatuses.

Esitlusel uuriti Solonini ja Suvorovi suhteid. Autor mõnits temalt saadud mõjutusi ning tunnustas arvukaid probleemipüstitusi. Samas kostus ka kriitilisi

Sakslastele vangilangenuid punaarmeeelased 1941. aastal.

nooli Suvorovi mitme konstruktsiooni osas. Õelgem etteruttavalt, et uurijana on Solonin siiski mitu kraadi tõsisem kui Suvorov.

Raamatu „22. juuni 1941“ alapealkirjaks sobiks ka „Suure Isamaasõja esimesed nädalad“. Vaatamata arvukatele – ja vähemasti siinkirjutaja jaoks häirivatele belletristilistele väljenditele ja vahelihutustele – on tegemist siiski põhjaliku ja huvipakkuva süvateosega sõja alguspäevade kohta.

Solonin ei ole 1941. aasta suvest ette võtnud mitte hiigelpikka rinnet, vaid keskendub kitsamate rindelõikude ja teatud väeosade tegevusele. Aga

läheb seejuures „õige sügavale“ ning jälgib väeosade, eeskätt Punaarmee suurte mehhaniseeritud korpuste tegevust päev-päevalt ja kohati isegi tunni-ajalise täpsusega.

Autor tõestab üsna veenvalt, et alates sõja alguspäevist, pärast esimeste päevade katastroofe, muutus hiigelsuur Punaarmee üsna juhitamatuks relvastatud jooksikute ja põgenike massiks. Vaatamata oma suurele ülekaalule tankide, lennukite ja muu sõjatehnika osas ei suudetud seda potentsiaali realiseerida. Vastukäivad korraldused ning igal tasemel juhtimise saamatus, kehv väljaõpe ja oskamatus kait-

selahingute pidamiseks, esimeste kaotuste järel tekkinud võitlusmoraali kadumine ning täielik paanika – ja nii kandis Punaarmee esimeste sõjanädalatega uskumatult suuri kaotusi.

Solonini arvestuste kohaselt kaotas Punaarmee 9. juuliks 11 700 tanki, Wehrmacht sama ajaga vaid 503. Autor rõhutab kaotuste ühe peapõhjuseks just Punaarmee moraalselt allajäämist, mida siiani pole tahetud Vene ajalookirjanduses tunnustada. Samuti tõestab ta mitme senise müüdi – sh et Punaarmee pidas vapralt raskeid kaitselahinguid – paikapadamatust.

ilmunud

22. juuni 1941. Katastroofi anatoomia
Mark Solonin
kõva köide
350 lk

Vene ajaloolase Mark Solonini raamat püüab vastused anda paljudele olulistele küsimustele. Miks Punaarmee purustati (ja võeti suuremas osas vangid) sõja esimeste nädalatega? Miks õnnestus Wehrmacht'il tungida kuni Laadoga järve kallasteni, Kalmõkkia steppideni ja Kaukaasia mägedeni? Miks ulatus sõjatulekahju selliste kohtadeni, kus vaenlast polnud nähtud 17. sajandi „suurest segadusest“ saadik? Kuidas see juhtus, et suurem osa ohvreid, kogu valatud veri ja sõjahigi kulus selleks, et alles 1944. aasta sügiseks tagasi saada esimeste nädalatega kaotatu?

Kui senini on põhiliselt õpetatud NLKP poolt 1950ndatel ametlikult välja kujundatud versiooni kaotuste põhjuste kohta, siis käesolevas raamatus toodud faktid lükkavad enamuse neist julgelt ümber. Olemasolevad dokumendid tõestavad ümberlõkamatult (ja mis on senini täielikult maha vaikitud), et 1941. a saatuslikul juunikuul valmistus Punaarmee ise sõjaks, ning kõige rohkem, mida sakslased sellises olukorras saavutada võisid, oli üsna piiratud taktikalise ootamatuse efekti saavutamine, ning ei midagi enam...

205 aastat aianduslikku kõrgpilotaaži

JAAN METTIK

Kui aiandusraamatute maailmas on kvaliteedimärke, siis üheks selliseks on kindlasti kaanel olev inglisekeelne tähekombinatsioon RHS või roheline, väikese valge puuga logo, millele on kirjutatud Royal Horticultural Society. Maakeelde võiks selle ehk tõlkida kui Briti Kuningliku Aiandusseltsi. Kui selline märk on raamatul, on kindel, et teose väljaandmise juures on mängus olnud ühe maailma vanima ja ilmselt kõige prestiižikama aiandusorganisatsiooni käsi.

Lipulaeva sünd

Briti Kuninglik Aiandusselts loodi 1804. aasta 7. märtsil James Hatchardi raamatupoos Picadillyl Londoni Aiandusseltsina. Selle eesmärgiks oli (ja on siiani) koguda infot taimede kohta ning arendada aiandust. Seltsi idee pärines juba aastast 1800, kui John Wedgwood tegi ettepaneku asutada selts, mis erinevalt mitmesugustest põllumajandusühingutest tegeleks metsanduse, maa-viljeluse ja tõukarjaaretmise asemel aiandusprobleemidega.

Esialgul näis kõik sujuvat enam kui suurepäraselt. 1809 kinnitati ühingu esimene põhikirj, seejärel osteti Kensingtonis aed, aastast 1827 korraldama hakatud iga-aastased piduühtud said kohustuslikuks osaks Londoni seltskonnaelust ja alates 1830. aastast võeti seltsi liikmeteks isegi naisi. Metseenidelt korjatud rahadega saadeti taimeküttide

Piet Oudolfi kujundatud püsikupeenrad Briti Kuningliku Aiandusseltsi esindusaias Wisley's.

ekspeditsioonid Hiinasse, Aafrikasse ning Põhja- ja Lõuna-Ameerikasse.

Alla ja üles

Siiski ei kulgenud kõik lõputult roosiliselt, 1857 oli selge, et Londoni Aiandusselts on elanud üle oma võimete. Kulud tuli kärpida ning tulude suurendamiseks võeti kasutusele kõik võimalikud vahendid, viimases hädas müüdi isegi seltsi suurim varandus – raamatukogu ja herbarium.

Madalseisust aitas seltsi välja kuninglik perekond. 1858. aastal asus selle etteotsa prints Albert ja selts nimetati Briti Kuninglikuks Aiandusseltsiks.

Kuninglikust puudutusest (ning finantsabist) piisas täielikult, et ühing

uuesti jalule upitada. 1866. aastaks oli selts sedavõrd kosunud, et müüdü raamatute asemele saadi osta John Lindley unikaalne kogu bioloogilist ja aianduslikku kirjandust.

Hiljem pole aiandusseltsil taolisi vapustusi olnud. Edukalt elati üle isegi maailmasõjad. Siis keskendus seltsi töö peamiselt köögi- ja puuviljakasvatuse populariseerimisele. Üheks saavutuseks on näiteks Esimese maailmasõja aegne kampaania, millega suudeti valitsuselt välja kaubelda suuremad suhkrunormid, et britid saaksid kodus moose keeta.

Teise maailmasõja ajal tehti koostööd põllumajandusministeeriumiga. Anti välja spetsiaalne köögiviljakasvatu-

se õpik ja loodi terve rida näidis-köögi-viljaaedu, et ergutada brite ise oma toidulauda täiendama.

Tipus tänapäevani

Praeguseks on Briti Kuninglikul Aiandusseltsil u 350 000 liiget, 4 aeda – Wisley, Rosemoor, Hyde Hall ja Harlow Carr ning selts peab mitmeid rahvusvahelisi sordiregistreid ja organiseerib kolme maailmakuulsat aiandusnäitust Chelsea's, Hampton Court'is ja Tatton Park'is. Selle kõige tegelemiseks ei saa Briti kuninglik Aiandusselts mingit riigipoolset toetust ning tegevust rahastatakse ¼ ulatuses liikmemaksude ning ¾ ulatuses annetuste, päranduste, autoritasude, sponsorlepingute ja vabatahtlike tööga.

Siiski ei saa muutusteta läbi ka kuninglik aiandusselts. Iselaadne oli juba nende kolmanda tegutsemisaegajandi algus. Nimelt kinnitati esmakordselt seltsi esimeheks mitte aednik või loodus-teadlane, vaid ärilise taustaga inimene ning liiati veel naine – Inga Grimsey.

Täna on ta küll pärast kolme aasta pikkust seltsi juhtimist oma tööst loobunud, kuid tõenäoliselt märgib see uue ajastu algust ka Briti Kuninglikus Aiandusseltsis. Kui senini oli seltsi töö suunatud peamiselt professionaalidele ning tõsiselt innustunud aednikele, siis viimasel ajal püütakse üha enam tähelepanu pöörata igapäeva – harrastusaednikele ning sellele, kuidas üha suuremat hulka inimesi, sealhulgas ka lapsi aianduse juurde meelitada.

ilmunud

Uus aiapidaja entsüklopeedia

Briti Kuninglik Aiandusselts 480 lk kõva köide

„Uus aiapidaja entsüklopeedia“

ühendab nii traditsioonilisi kui ka uusimaid aianduslikke töövõtteid. Tulemuseks on ajakohane suhtumine, kus puu- ja köögiviljade ning maitsetaimede kasvatamine, samuti aiapidamine koos lastega, kas siis kodus või koolis, pole mõeldud moehullus, vaid 21. sajandi aiapidajale iseloomulik mõtteviis. Kuna see teos on kokku pandud tuginedes Briti Kuningliku Aiandusseltsi nõukaimate ja targimate aednike ja teadlaste kogemustele, on tegu igati autoriteetse kokkuvõttega aiatöövõtetest. Tänu lihtsale tekstile ja enam kui kahele tuhandele kaunile ja praktilisele pildile leiab siit asjakohast teavet ja innustust iga taseme aednik.

Teemade valik on lai. Alates ilu- ja tarbeaiataimede kasvatamisest avamaal või kasvuhoones kuni veesilma rajamiseni, paljundusviisidest kuni lõikamistehnikate ning taimehaiguste ja -kahjurite tõrjeni. See entsüklopeedia on kavandatud aiandusraamatute nurgakiviks – usaldusväärseks teoseks, mis peaks leiduma iga aiapidaja raamatukogus ning püsima seal ka tulevaste põlvkondade tarbeks.

Tõlkinud ja Eesti oludele kohandanud Tallinna Botaanikaia vanemaednik Jaan Mettik.

Kolme tsivilisatsiooni eha

RAIVO J. RAAVE

Kati Murutari ja Eha Fjodorova Egiptuse-raamat räägib õigupoolest kolme tsivilisatsiooni: Vana-Egiptuse ja mis temast järgi on jäänud, üha sekulariseeruva islami ja lõbujanuse Lääne tsivilisatsiooni loojangust.

Raamat pole pelgalt reisikiri, vaid on ühtlasi ka teatmeteos, päevik, portreede ja analüüside raamat. Lisaks praktilised nõuanded, religioon, kultuur, ööelu, kaubanduse ülevaade ning rikkalikult fotosid ja muid illustratsioone. Erilise eshatoloogilise dimensiooni annavad raamatule Koraani tsitaadid. Püramiidide kosmilise päritolu suhtes jääksin eriarvamusele.

Eks Egiptuses on ka islam üsnagi sekulariseerunud. Aga ka islamis on palju harusid ja koolkondi. Üks minu lemmikuid on prantsuse traditsionalist ja suur hinduismi asjatundja René Guenon, kes läks elu lõpul Kairosses sufiks. See, et Siinai kuurordid on otsekui pseudoparadiisi keha ja meelte jaoks, ei ole Eha ja Kati kirjelduses halvustav – see lihtsalt on.

Turismi telgitagused

Mulle meenutavad Siinai kõrbe kuurordid Sharm El Sheikh ja Hurgada paradiisi aseainet. Siin on kõik kehale ja meeltele olemas, hingele võid ka miskit leida, aga vaimule rahu ei anta. Kesken-dumine ja mediteerimine ning isegi lugemine on randades ja basseini ääres pideval lärmava musa ja muu lärmi tõttu

üsna raske. Sestap on sageli väsitavdatki ekskursioonid heaks askeetlikuks vahelduseks. Siinai mäel võib aimata Moosese koodi, võib ära käia Iisraelis, mis annab otsekui peegeldamuse Egiptuse suhtes, kõik meeled võivad puhata Punases meres snorgeldades ja värvikirevaid korallriffe ning imelisi me-reelukaid jälgides. Üks osa Kati ja Eha raamatust räägibki elu ja eriti turismielu telgitagustest. Kuis suurfirmad võtteid valimata tõrjuvad väikesi jne. Et asi verine on, seda näitab ka reisi ajal netti pandud Kati surmateade.

Naiste paradisi

Kati tunnistab, et turistidest meestel pole sageli Egiptuses muud teha kui end *tax free* napsist täis juua. Peale kaupmeeste ei pane neid keegi tähele: egiptlannad on kätesaamatud ja turisti-piigid egiptuse alfonseitele keskendunud. Naised on ümmardamise ja kummardamise objektid. Ka see, kes ehk siiani pole elus üldse tähelepanu osaliseks saanud, saab seda Siinai kuurordides kindlasti. Kuni müüdugi sageli traagiliste tagajärgedeni.

Autorite kogemus on, et koos egipt-lasega äri ajades saad alati petta. Üksi läbilõõmine on aga pigem erand. Paljude Egiptlaste eneste unistus on ju pääseda sellelt neetud kaunile maalil või pääseda vähemalt Siinai kuurordidesse, mis tegelikult on suletud linnad, kuhu võõras ööseks jääda ei või.

Huvitav on Kati tähelepanek, et kaht nii erinevat tsivilisatsiooni nagu islami ja egiptuse ühendab kummaline

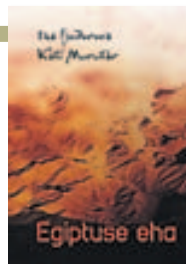
kasside kultus. Kusjuures samuti rämpstoidulised eeslid on täiesti peks-ta-tõugata.

Läbi raamatu jookseb tärkav tõde-mus, et Egiptuse islam on küllaltki formaalne ja pigem rituaalne kui sügav. Mehed panevad valgeid naisi nagu annab, petavad ka nagu annab ja pärast paluvad Allahilt andeks. Mõne jaoks ongi see terve elu. Traditsioone aga austatakse. See on umbes nii nagu Läänes Päikesekuninga ja Voltaire'i ajal – no ja eks islam olegi ju kristlusest ka umbes sama palju noorem ja umbes sellises eas nagu kristlus noil päevil. Siit ka noorema usundi suhteline agressiivsus.

Loojangupiibel

Võiks öelda, et „Egiptuse eha“ on rikas, mitmekihiline ja apokaliptiline raamat, mille sarnast eesti kirjanduses ei ole. Paljudele eestlastele sai buumiaastail Egiptus vähemalt mõneks ajaks talve-koduks ja paljudele saab veel, sest Egiptuses on midagi, mis meid tõmbab. Seda näitavad naljadki *à la*, et Memfise linna nimi tuleb vanast eesti rahvala-lust „Memm viis hälli heinamaale...“ jne.

Egiptuse eha. Vana tsivilisatsiooni loojang
Eha Fjodorova ja Kati Murutar
439 lk
pehme köide

Tagurpidikäik – filmist sai raamat

Kui tavaliselt vändatakse raamatu põhjal film, siis siin on vastupidi. Politsei-action sarja „Ohtlik lend“ kaks osa, „Vistrik“ ja „Identiteet“, on jõudnud raamatu-kaane vahele.

„Vistrik“. Tallinna krimiosakonna vaneminspektor Andres Västriku ehk Vistriku (nagu teda semud kut-suvad) on jõudnud punkti, kus kõik ta ümber laguneb: naine tõstab majast välja, tütar ignoreerib, töö juhtub üks apsakas teise otsa, sest tema „moraal ja intuitsioon on lihtsalt nii tugevad selle jama jaoks“. Tagatipuks kupaatatakse ta Pärnu kriminaal-talitusse, kus tema paarimeheks määratakse kena operatiivtöötaja Rita Leidpalu. Algab uus elu... „Identiteet“. Ei lähegi palju aega, kui krimiuurijad-partnerid Andres Västriku ja Rita seisavad äsja avastatud laiba juures – alles eile öösel sõitis see mees tänavarallit, nüüd aga lamab elutuna auto kapotikaane all. Keegi sellest kambast kannab nüüd nimetust tapja.

Kuid Västriku silm jääb aeg-ajalt peatuma Rital ja tema mõte liigub hoopis talle endalegi üllatuseks teistel radadel. Silmadest allapoole!

Asi areneb samas üha julme-maks: selgub, et ühel varahommikul on üks kaunitest kaksikõdedest veoauto alla jäänud. Kas enesetapp... või hoopis identiteedirööv... ja mõrv!?

Asjast räägitakse just nii, nagu asi on, ilustamata. Västriku, see Marko Matvere on lahe tüüp, tüüpiline isane ehk „kompromissitu, äärmuslikult lõpuni minev, julge, visa ja eraelule mitte tähelepanu pöörav /.../ Ei, ütleme mõistva-malt, tal läheb eravärk lihtsalt meelest ära. Ta ei jõua selleni. Asi tahab ajamist ja mammut küttimist.“

Krimiseriaali stsenaariumi autor on Mihkel Ulman, mitmekülgne autor, kes on katsetanud väga erinevates žanrites. Kirjutamist alustas ta näidenditega, millest nüüdseks on kümne jagu ka lava-laudadele jõudnud, lisaks on ilmunud tema sulest lasteraamatuid. Viimasel ajal on Ulman pühendanud end tele-ja filmistsenaariumite loomisele, olles selles vallas üks viljakamaid ja tuntumaid Eesti stsenaariste. Kati Murutar on andnud teletegelastele tausta, pannud nad tundeid tundma, seletanud nende mõttemaailma ja teinud seeläbi mõistetav-maks.

Ohtlik lend

Mihkel Ulman
I osa „Vistrik“ 112 lk
II osa „Identiteet“ 190 lk

romaniseering

Kati Murutar
kodumaine kriminaalsari
sarja kujundus Peeter Paasmäe

